2025/535

21.3.2025

REGULAMENTUL (UE) 2025/535 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI

din 18 martie 2025

de instituire a Mecanismului de reformă și creștere pentru Republica Moldova

PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 212,

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară ([1]),

întrucât:

(1) Uniunea se întemeiază pe valorile menționate la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), printre care se numără democrația, statul de drept și respectarea drepturilor omului. Aceste valori fac parte din criteriile de aderare stabilite în cadrul Consiliului European de la Copenhaga din iunie 1993 (criteriile de la Copenhaga), care constituie condițiile de eligibilitate pentru aderarea la Uniune.

(2) Procesul de extindere a Uniunii se bazează pe criterii consacrate, pe o condiționalitate echitabilă și riguroasă și pe principiul meritelor proprii. Rămâne esențial un angajament ferm față de principiul „abordării cu prioritate a elementelor fundamentale”, care necesită un accent puternic pe statul de drept, drepturile fundamentale, funcționarea instituțiilor democratice și reforma administrației publice, precum și pe criteriile economice. Progresele depind de punerea în aplicare de către Republica Moldova a reformelor necesare pentru alinierea la acquis-ul Uniunii.

(3) Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei a arătat, de asemenea, că extinderea Uniunii este o investiție geostrategică în pace, securitate și stabilitate. Uniunea și-a asumat angajamentul deplin și neechivoc față de perspectiva aderării la Uniune a Republicii Moldova. Orientarea și angajamentul Republicii Moldova către Uniune reprezintă o expresie puternică a opțiunii sale strategice și a locului său într-o comunitate de valori. Calea Republicii Moldova către UE trebuie să fie ferm ancorată în progrese reale și concrete în ceea ce privește reformele.

(4) Este în interesul comun al Uniunii și al Republicii Moldova să impulsioneze eforturile de reformare a sistemului său politic, juridic și economic în vederea viitoarei sale aderări la Uniune și să sprijine procesul său de aderare. Perspectiva aderării la Uniune are un puternic efect de transformare, punând bazele unor schimbări democratice, politice, economice și societale pozitive și contribuie la consolidarea rezilienței Republicii Moldova.

(5) Este necesar să se expună unele dintre avantajele apartenenței la Uniune înainte de aderare. Convergența economică se află în centrul acestor avantaje. În prezent, nivelul de convergență a Republicii Moldova în ceea ce privește PIB pe cap de locuitor exprimat la standardele puterii de cumpărare rămâne scăzut, la 29 % din media Uniunii, și nu progresează suficient de rapid. Diaspora Republicii Moldova ar trebui, de asemenea, să fie considerată un factor important care contribuie la dezvoltarea socială și economică a Republicii Moldova.

(6) Întrucât negocierile de aderare cu Republica Moldova au fost deschise în iunie 2024, este important să se ofere sprijinul necesar pentru procesul de aderare a Republicii Moldova. De asemenea, este important ca sprijinul respectiv să atingă niveluri comparabile cu sprijinul acordat altor țări candidate care poartă negocieri de aderare, asigurându-se, totodată, resurse pe măsură.

(7) Punerea în aplicare a Planului de creștere pentru Republica Moldova necesită o finanțare adecvată în cadrul unui nou instrument de finanțare dedicat (denumit în continuare „mecanismul”). Mecanismul urmează să sprijine această țară în ceea ce privește punerea în aplicare a reformelor menite să asigure o creștere economică durabilă și realizarea de progrese în domeniul elementelor fundamentale ale procesului de extindere.

(8) Având în vedere războiul nedrept de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, care a afectat profund securitatea și economia Republicii Moldova și mijloacele de trai ale cetățenilor acesteia, precum și atacurile hibride continue și fără precedent care vizează țara și instituțiile sale democratice, mecanismul ar trebui să vizeze sprijinirea Republicii

([1]) Poziția Parlamentului European din 11 martie 2025 (nepublicată încă în Jurnalul Oficial) și Decizia Consiliului din 18 martie 2025.

Moldova pentru a face față unor dificultăți majore, în special în ceea ce privește economia, energia, alimentele și lanțurile valorice. Este oportun ca mecanismul să ofere sprijin Republicii Moldova în timp util și să-i permită acesteia să-și consolideze reziliența față de acțiunile străine de manipulare a informațiilor și ingerințele străine exercitate asupra suveranității, a proceselor democratice și a instituțiilor sale.

(9) Pentru a atinge obiectivele Planului de creștere pentru Republica Moldova, ar trebui să se pună accentul, în ceea ce privește domeniile de investiții, pe sectoarele care ar putea funcționa ca factori de multiplicare esențiali pentru dezvoltarea socială și economică: conectivitatea, infrastructura, inclusiv transporturile durabile, decarbonizarea, energia, tranziția verde și cea digitală, agricultura și industria alimentară, dezvoltarea rurală, precum și educația, participarea la piața muncii și dezvoltarea competențelor, acordându-se o atenție specială copiilor și tineretului și creșterii nivelului de trai în întreaga țară.

(10) Mecanismul ar trebui să se bazeze pe Programul de asociere cu Republica Moldova, precum și pe activitatea desfășurată în cadrul Planului economic și de investiții pentru Parteneriatul estic în Republica Moldova, care a avut un rol esențial în orientarea investițiilor în sectoare critice precum conectivitatea, eficiența energetică și securitatea energetică, evitând în același timp deprecierea activelor, dezvoltarea afacerilor și competitivitatea. Accesul lărgit la piața unică a Uniunii, prin punerea în aplicare a zonei de liber schimb aprofundate și cuprinzătoare, îmbunătățirea infrastructurii și participarea la programele și politicile Uniunii, sub rezerva alinierii Republicii Moldova la normele relevante ale pieței unice a Uniunii, vor aduce beneficii socioeconomice imediate și tangibile.

(11) Infrastructura de transport durabil este esențială pentru îmbunătățirea conectivității dintre Republica Moldova și Uniune și ar trebui să contribuie la integrarea Republicii Moldova în rețeaua de transport a Uniunii. În cadrul revizuirii rețelei transeuropene de transport (TEN-T), Comisia a prelungit către Republica Moldova coridorul european de transport Marea Baltică-Marea Neagră-Marea Egee. TEN-T constituie referința pentru finanțarea infrastructurii de transport durabil, inclusiv pentru mijloacele de transport ecologice, cum ar fi căile ferate, precum și a digitalizării transporturilor. Proiectele transfrontaliere de infrastructură energetică și interconexiunile cu statele membre și cu partenerii implicați în procesul de aderare la Uniune sunt esențiale pentru securitatea energetică regională și integrarea în Uniune.

(12) Mecanismul ar trebui să sprijine investițiile și reformele care promovează traiectoria Republicii Moldova către transformarea digitală a economiei și a societății, în concordanță cu viziunea Uniunii pentru 2030 prezentată în Comunicarea din 9 martie 2021 a Comisiei intitulată „Busola pentru dimensiunea digitală 2030: modelul european pentru deceniul digital”, promovând o economie digitală incluzivă care aduce beneficii tuturor cetățenilor. Mecanismul ar trebui să acționeze pentru a facilita îndeplinirea de către Republica Moldova a obiectivelor generale și a țintelor digitale referitoare la Uniune. Astfel cum a subliniat Comisia în Comunicarea sa din 15 iunie 2023 intitulată „Punerea în aplicare a setului de instrumente pentru securitatea cibernetică a rețelelor 5G”, setul de instrumente pentru securitatea cibernetică a rețelelor 5G ar trebui să constituie referința pentru finanțarea din partea Uniunii cu scopul de a asigura securitatea, reziliența și protecția integrității proiectelor de infrastructură digitală în regiune.

(13) Sprijinul în cadrul mecanismului ar trebui acordat pentru a îndeplini obiectivele generale și specifice, pe baza unor criterii stabilite și sub rezerva îndeplinirii unor condiții de plată clare. Aceste obiective generale și specifice ar trebui urmărite într-un mod care se consolidează reciproc. Mecanismul ar trebui să sprijine procesul de extindere prin accelerarea alinierii la valorile, dispozițiile legislative, normele, standardele, politicile și practicile Uniunii (denumite în continuare „acquis”) în vederea aderării la Uniune, să accelereze integrarea progresivă a Republicii Moldova pe piața unică a Uniunii și să accelereze convergența sa socioeconomică cu Uniunea. Mecanismul ar trebui să promoveze și relațiile de bună vecinătate.

(14) Pe lângă stimularea convergenței socioeconomice, mecanismul ar trebui să contribuie și la accelerarea reformelor legate de elementele fundamentale ale procesului de extindere, inclusiv statul de drept, drepturile fundamentale, printre altele, drepturile refugiaților, ale persoanelor care aparțin minorităților, inclusiv minoritățile naționale și romii, precum și drepturile persoanelor lesbiene, gay, bisexuale, transgen și intersexuale (LGBTI). De asemenea, ar trebui să îmbunătățească funcționarea instituțiilor democratice și a administrației publice, achizițiile publice, controlul ajutoarelor de stat și gestionarea finanțelor publice, combaterea tuturor formelor de corupție și a criminalității organizate, educația și formarea de calitate și politicile de ocupare a forței de muncă, precum și obiectivele țării privind tranziția verde, clima și mediul.

(15) Mecanismul ar trebui să ajute Republica Moldova în cadrul pregătirilor pentru aderarea la Uniune, în concordanță cu metodologia de extindere existentă.

(16) Mecanismul ar trebui să completeze dialogul economic și financiar existent fără a-i compromite domeniul de aplicare, consolidând astfel integrarea economică și pregătirea pentru supravegherea multilaterală a politicilor economice de către Uniune.

(17) Mecanismul ar trebui să promoveze principiile eficacității dezvoltării, respectând principiul adiționalității și pe cel al complementarității în raport cu sprijinul acordat în cadrul altor programe și instrumente ale Uniunii și încercând să evite suprapunerea și să asigure sinergii între asistența acordată în temeiul prezentului regulament și alte forme de asistență, inclusiv pachete financiare integrate care includ finanțare atât pentru export, cât și pentru dezvoltare, acordată de Uniune, de statele membre, de țări terțe, de organizații și entități multilaterale și regionale. Participarea continuă a Republicii Moldova la alte programe de finanțare ale Uniunii este esențială.

(18) În conformitate cu principiul parteneriatelor incluzive, Comisia ar trebui să depună eforturi pentru a se asigura că Parlamentul Republicii Moldova, autoritățile locale, în conformitate cu cadrul juridic național al Republicii Moldova, precum și părțile interesate relevante din Republica Moldova, inclusiv partenerii sociali și organizațiile societății civile, sunt consultate corespunzător și au acces în timp util la informațiile relevante pentru a putea juca un rol semnificativ în conceperea și implementarea programelor și în procesele de monitorizare aferente.

(19) Ar trebui să se furnizeze asistență tehnică, precum și asistență pentru cooperare transfrontalieră în sprijinul obiectivelor mecanismului și pentru a consolida capacitățile relevante ale Republicii Moldova de a pune în aplicare Agenda de reforme.

(20) Mecanismul ar trebui să asigure coerența cu obiectivele generale ale acțiunii externe a Uniunii, astfel cum sunt prevăzute la articolul 21 din TUE, și să sprijine aceste obiective, inclusiv respectarea drepturilor fundamentale, astfel cum sunt consacrate în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. În special, mecanismul ar trebui să asigure protecția și promovarea drepturilor omului și a statului de drept.

(21) Mecanismul ar trebui să stimuleze inovarea, cercetarea și cooperarea între instituțiile academice și industrie, în sprijinul tranziției verzi și al celei digitale, promovând industriile locale și punând un accent deosebit pe microîntreprinderile, întreprinderile mici și mijlocii și start-upurile locale.

(22) Republica Moldova ar trebui să demonstreze un angajament credibil față de valorile europene, inclusiv prin alinierea sa la politica externă și de securitate comună a Uniunii (PESC), inclusiv la măsurile restrictive ale Uniunii.

(23) La implementarea mecanismului, ar trebui să se țină seama de autonomia strategică a Uniunii, precum și de interesele strategice ale Uniunii și ale statelor sale membre și de valorile pe care se întemeiază Uniunea.

(24) Activitățile desfășurate în cadrul mecanismului ar trebui să sprijine progresele înregistrate în direcția atingerii standardelor sociale, climatice și de mediu ale Uniunii, precum și a obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite, a obiectivelor Acordului de la Paris adoptat în cadrul Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (denumit în continuare „Acordul de la Paris”), ale Convenției Organizației Națiunilor Unite privind diversitatea biologică și ale Convenției Națiunilor Unite pentru combaterea deșertificării și nu ar trebui să contribuie la degradarea mediului sau să dăuneze mediului ori climei. Măsurile finanțate în cadrul mecanismului ar trebui să fie în concordanță cu Planul național privind energia și clima al Republicii Moldova, cu contribuția acesteia stabilită la nivel național și cu obiectivul ambițios de a atinge neutralitatea climatică până în 2050. Mecanismul ar trebui să contribuie la atenuarea schimbărilor climatice și la capacitatea de adaptare la efectele negative ale acestora și să promoveze reziliența la schimbările climatice. În special, finanțarea din cadrul mecanismului ar trebui să promoveze tranziția către o economie decarbonizată, neutră din punct de vedere climatic, reziliență la schimbările climatice și circulară.

(25) Punerea în aplicare a prezentului regulament ar trebui să se bazeze pe principiile egalității și nediscriminării, astfel cum au fost elaborate în strategiile privind o Uniune a egalității. Regulamentul ar trebui să promoveze și să impulsioneze egalitatea de gen și integrarea principiului egalității de gen, să asigure participarea semnificativă a femeilor la procesele decizionale și capacitarea femeilor și a fetelor și să încerce să protejeze și să stimuleze promovarea și exercitarea deplină a tuturor drepturilor omului de către toate femeile și fetele, precum și să prevină și să combată violența împotriva femeilor și violența domestică, ținând seama de planurile de acțiune relevante ale UE privind egalitatea de gen și de concluziile Consiliului și convențiile internaționale relevante. În plus, prezentul regulament ar trebui pus în aplicare cu respectarea deplină a Pilonului european al drepturilor sociale, inclusiv în ceea ce privește protecția copiilor și drepturile lucrătorilor. Implementarea mecanismului ar trebui să fie în concordanță cu Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap și cu protocolul la aceasta și să asigure accesibilitatea în ceea ce privește investițiile și asistența tehnică, în conformitate cu Directiva (UE) 2019/882 a Parlamentului European și a Consiliului ([2]).

([2]) Directiva (UE) 2019/882 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor (JO L 151, 7.6.2019, p. 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj).

(26) Pentru a ține seama de Pactul verde european ca strategie de creștere durabilă a Europei și de importanța abordării obiectivelor în materie de climă și biodiversitate în concordanță cu angajamentele asumate în Acordul interinstituțional dintre Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană ([3]), mecanismul ar trebui să contribuie la atingerea unei ținte globale de 30 % din cheltuielile bugetului Uniunii menite să sprijine obiectivele climatice și de 7,5 % în 2024 și 10 % în 2026 și 2027 pentru obiectivele în materie de biodiversitate. Cel puțin 37 % din sprijinul financiar nerambursabil, inclusiv provizionarea, acordat proiectelor de investiții aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate, una dintre platformele regionale de investiții menționate la articolul 32 din Regulamentul (UE) 2021/947 al Parlamentului European și al Consiliului ([4]), ar trebui să se atribuie obiectivelor climatice. Această sumă ar trebui calculată utilizând „markerii Rio" în urma obligației de a raporta la OCDE finanțarea combaterii schimbărilor climatice la nivel internațional de către UE, precum și a obligațiilor asumate în baza altor acorduri sau cadre internaționale. Încă din iunie 2025, coeficienții UE privind clima, aplicabili tuturor programelor din cadrul de finanțare multianual (CFM) 2021-2027 și stabiliți în documentul de lucru al serviciilor Comisiei intitulat „Arhitectura integrării aspectelor legate de climă în cadrul financiar multianual 2021-2027", se vor aplica și cheltuielilor legate de climă din cadrul rubricii 6 din CFM („Vecinătate și întreaga lume"). Mecanismul se va alinia la abordarea urmată de alte instrumente de la rubrica 6, pentru a asigura o raportare coerentă în materie de climă în Republica Moldova. Mecanismul ar trebui să sprijine acele activități care respectă pe deplin standardele și prioritățile Uniunii în materie de climă și mediu, precum și principiul de „a nu aduce prejudicii semnificative".

(27) Proiectele se aprobă în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate după ce sunt evaluate de Comisie și primesc avizul pozitiv din partea statelor membre în cadrul Consiliului Platformei de investiții pentru politica de vecinătate.

(28) Comisia, în cooperare cu statele membre și cu Republica Moldova, ar trebui să asigure respectarea, coerența, consecvența și complementaritatea și o mai mare transparență și responsabilitate în ceea ce privește furnizarea de asistență, inclusiv prin punerea în aplicare a unor sisteme de control intern și a unor politici antifraudă adecvate. Sprijinul acordat în cadrul mecanismului ar trebui să fie pus la dispoziție sub rezerva îndeplinirii condițiilor prealabile ca Republica Moldova să apere și să respecte mecanismele democratice eficace, inclusiv un sistem parlamentar pluripartit, alegeri libere și corecte, o mass-media liberă, independentă și pluralistă, un sistem judiciar independent și statul de drept, precum și să garanteze respectarea tuturor obligațiilor în materie de drepturi ale omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților.

(29) Mecanismul ar trebui să fie sprijinit cu resurse din Instrumentul de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională – „Europa globală" (IVCDCI – Europa globală), în principal din alocarea financiară pentru vecinătatea estică, în cuantum de 520 de milioane EUR sub formă de sprijin nerambursabil și prin împrumuturi care pot însuma cel mult 1 500 de milioane EUR pentru perioada 2025-2027. Acest sprijin nerambursabil ar trebui să acopere provizionarea, în proporție de 9 %, pentru împrumuturile corespunzătoare cuantumului de 135 de milioane EUR, sprijinul furnizat de Uniune pentru proiectele aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate, astfel cum se menționează la articolul 18 alineatul (2) din prezentul regulament, și sprijinul complementar, inclusiv sprijinul destinat organizațiilor societății civile și asistența tehnică. Sprijinul nerambursabil ar trebui să fie finanțat din pachetul financiar alocat programului geografic pentru politica de vecinătate în temeiul articolului 6 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (UE) 2021/947. Ar trebui să se aplice toate dispozițiile din Regulamentul (UE) 2021/947, în afara cazului în care se prevede altfel în prezentul regulament.

(30) Deciziile privind deblocarea fondurilor menționate la articolul 19 alineatul (3) pentru sprijinul sub formă de împrumuturi ar trebui să se adopte în perioada 1 ianuarie 2025-30 iunie 2029. Această dată finală ia în calcul timpul de care are nevoie Comisia pentru a evalua îndeplinirea cu succes a condițiilor de plată în cauză și pentru a adopta ulterior decizia de deblocare a fondurilor.

(31) Pentru a maximiza efectul de levier al sprijinului financiar al Uniunii în vederea atragerii de investiții suplimentare și pentru a asigura controlul Uniunii asupra cheltuielilor, investițiile care sprijină Agenda de reforme ar trebui să fie implementate prin intermediul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate. Republica Moldova ar trebui să pună la dispoziție cel puțin 25 % din cuantumul împrumutului deblocat în favoarea sa pentru proiecte de investiții aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate. Aceste fonduri vin în completarea sprijinului nerambursabil acordat de Uniune pentru aceste proiecte.

([3]) Acordul interinstituțional din 16 decembrie 2020 dintre Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană privind disciplina bugetară, cooperarea în chestiuni bugetare și buna gestiune financiară, precum și privind noile resurse proprii, inclusiv o foaie de parcurs în vederea introducerii de noi resurse proprii (JO L 433 I, 22.12.2020, p. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj).

([4]) Regulamentul (UE) 2021/947 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 iunie 2021 de instituire a Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională – „Europa globală", de modificare și abrogare a Deciziei nr. 466/2014/UE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) 2017/1601 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 480/2009 al Consiliului (JO L 209, 14.6.2021, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj).

(32) Datoria financiară generată de împrumuturile acordate în baza mecanismului nu ar trebui să facă parte din cuantumul garanției pentru acțiunea externă în înțelesul articolului 31 alineatul (4) din Regulamentul (UE) 2021/947.

(33) Normele financiare orizontale adoptate de Parlamentul European și de Consiliu în temeiul articolului 322 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) ar trebui să se aplice prezentului regulament. Respectivele norme sunt prevăzute în Regulamentul (UE, Euratom) 2024/2509 al Parlamentului European și al Consiliului ([5]) (denumit în continuare „Regulamentul financiar") și determină în special procedura de stabilire și execuție a bugetului în cadrul gestiunii directe și indirecte prin granturi, achiziții publice, instrumente financiare, garanții bugetare, asistență financiară, operațiuni de finanțare mixtă și rambursări către experții externi și prevăd verificări ale responsabilităților actorilor financiari.

(34) Ar trebui să se prevadă, după caz, restricții privind eligibilitatea în cadrul procedurilor de atribuire realizate în temeiul mecanismului, având în vedere natura specifică a activității sau atunci când activitatea afectează securitatea sau ordinea publică.

(35) Pentru a asigura implementarea eficientă a mecanismului, inclusiv pentru a facilita integrarea Republicii Moldova în lanțurile valorice europene, toate produsele și materialele finanțate și achiziționate în cadrul mecanismului ar trebui să provină din statele membre, Republica Moldova, țările candidate și părțile contractante la Acordul privind Spațiul Economic European și din țările care furnizează Republicii Moldova un sprijin comparabil celui furnizat de Uniune, luând în calcul dimensiunea economiilor lor, și pentru care Comisia stabilește accesul reciproc la asistență externă în Republica Moldova, cu excepția cazului în care produsele și materialele nu pot fi obținute în condiții rezonabile din niciuna dintre țările respective.

(36) Ar trebui să se încheie cu Republica Moldova un acord privind mecanismul, prin care să se stabilească principiile cooperării financiare dintre Uniune și Republica Moldova și să se specifice mecanismele necesare legate de controlul, supravegherea, monitorizarea, evaluarea, raportarea și auditul finanțării din partea Uniunii în cadrul mecanismului, normele privind impozitele, taxele și alte impuneri, precum și măsurile de prevenire, depistare, investigare și corectare a neregulilor, a fraudei, a corupției și a conflictelor de interese. În consecință, ar trebui să se încheie cu Republica Moldova și un acord de împrumut care să stabilească dispoziții specifice pentru gestionarea și execuția finanțării acordate sub formă de împrumuturi. Atât acordul privind mecanismul, cât și acordul de împrumut ar trebui transmise simultan și fără întârziere Parlamentului European și Consiliului.

(37) Acordul privind mecanismul ar trebui să prevadă obligația Republicii Moldova de a asigura, respectând principiile Uniunii privind protecția datelor și normele aplicabile în materie de protecție a datelor, colectarea datelor adecvate privind persoanele și entitățile care primesc finanțare și accesul la aceste date, inclusiv informații privind beneficiarii reali, pentru punerea în aplicare a Agendei de reforme.

(38) Implementarea mecanismului ar trebui să fie fondată pe Agenda de reforme, care să ofere un cadru pentru stimularea creșterii socioeconomice incluzive și durabile, clar structurat și aliniat la cerințele de aderare la Uniune și la elementele fundamentale ale procesului de extindere. Agenda de reforme va servi drept cadru general pentru realizarea obiectivelor mecanismului. Agenda de reforme ar trebui elaborată în strânsă consultare cu Parlamentul Republicii Moldova și părțile interesate relevante, inclusiv cu partenerii sociali și cu organizațiile societății civile, și să reflecte contribuția acestora. Republica Moldova ar trebui, după caz și în conformitate cu cadrul său juridic național, să depună eforturi pentru a asigura implicarea și consultarea autorităților locale. Plata sprijinului acordat de Uniune ar trebui să fie condiționată de respectarea condițiilor de plată și de realizarea de progrese măsurabile în ceea ce privește implementarea reformelor prevăzute în Agenda de reforme care a fost evaluată și aprobată în mod oficial de Comisie. Deblocarea fondurilor ar trebui să fie structurată în consecință, reflectând obiectivele mecanismului.

(39) Agenda de reforme ar trebui să includă măsuri de reformă și domenii de investiții prioritare specifice, alături de condițiile de plată prevăzute sub forma unor etape calitative sau cantitative măsurabile care să demonstreze faptul că s-au realizat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește măsurile respective sau că acestea au fost finalizate, precum și un calendar pentru punerea în aplicare a măsurilor respective. Agenda de reforme ar trebui să includă și o listă orientativă a proiectelor de investiții planificate pentru care se urmărește implementarea în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate. Etapele respective ar trebui planificate a fi implementate până la 31 decembrie 2027, chiar dacă ar trebui să fie posibil ca finalizarea generală a măsurilor la care se referă astfel de etape să se prelungească și după 2027, dar nu mai târziu de 31 decembrie 2028. Agenda de reforme ar trebui să includă o explicație a sistemului utilizat de Republica Moldova pentru a preveni, a depista și a corecta cu eficacitate neregulile, corupția, inclusiv corupția la nivel înalt, frauda și conflictele de interese atunci când sunt utilizate

([5]) Regulamentul (UE, Euratom) 2024/2509 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 septembrie 2024 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii (JO L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

fondurile puse la dispoziție în cadrul mecanismului, precum și modalitățile de evitare a dublei finanțări din partea mecanismului și a altor programe ale Uniunii, precum și din partea altor donatori.

(40) Agenda de reforme ar trebui să includă o explicație a modului în care se preconizează că măsurile vor contribui la obiectivele climatice și de mediu, la principiul de „a nu aduce prejudicii semnificative” și la transformarea digitală.

(41) Măsurile din cadrul Agendei de reforme ar trebui să contribuie la îmbunătățirea unui sistem eficient de gestionare și control al finanțelor publice și a unui sistem eficace de control al ajutoarelor de stat, precum și la combaterea spălării banilor, a evitării obligațiilor fiscale, a evaziunii fiscale, a fraudei și a criminalității organizate, cu scopul asigurării unor condiții echitabile pentru toate întreprinderile. Agenda de reforme ar trebui să cuprindă o descriere a acestor sisteme, precum și măsuri specifice legate de capitolul de negociere 32, pentru a sprijini Republica Moldova să își alinieze cerințele de audit și de control la standardele Uniunii. În cazul în care o cerere de deblocare de fonduri include o etapă legată de capitolul de negociere 32, menționată la articolul 19 alineatul (2), Comisia nu ar trebui să adopte o decizie de autorizare a deblocării fondurilor decât dacă evaluează pozitiv etapa respectivă.

(42) Agenda de reforme ar trebui să includă și indicatori pentru evaluarea progreselor înregistrate în direcția îndeplinirii obiectivelor generale și specifice ale mecanismului stabilite în prezentul regulament. Acești indicatori ar trebui să se bazeze pe indicatori conveniți la nivel internațional. Indicatorii ar trebui să fie în concordanță, în măsura posibilului, și cu indicatorii-cheie de performanță incluși în decizia de punere în aplicare a Comisiei de aprobare a agendelor de reformă pentru Balcanii de Vest în temeiul Regulamentului (UE) 2024/1449 al Parlamentului European și al Consiliului ([6]) și în Cadrul de măsurare a rezultatelor FEDD+. Indicatorii ar trebui să fie relevanți, acceptați, credibili, simpli și solizi.

(43) Comisia ar trebui să evalueze Agenda de reforme pe baza listei de criterii stabilite în prezentul regulament. În vederea asigurării unor condiții uniforme pentru punerea în aplicare a prezentului regulament, ar trebui să fie conferite competențe de executare Comisiei pentru a aproba Agenda de reforme. Respectivele competențe ar trebui să fie exercitate în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 182/2011 al Parlamentului European și al Consiliului ([7]). Comisia ar trebui să țină seama în mod corespunzător de Decizia 2010/427/UE a Consiliului ([8]) și de rolul Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE), după caz.

(44) Programul de lucru în înțelesul articolului 110 alineatul (2) din Regulamentul financiar, adoptat în conformitate cu dispozițiile relevante din Regulamentul (UE) 2021/947, ar trebui să acopere cuantumurile finanțate din pachetul financiar alocat programului geografic pentru politica de vecinătate în temeiul articolului 6 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (UE) 2021/947.

(45) Având în vedere nevoia de flexibilitate în ceea ce privește implementarea mecanismului, Republica Moldova ar trebui să aibă posibilitatea de a adresa Comisiei o cerere motivată privind modificarea deciziei sale de punere în aplicare, în cazul în care Agenda de reforme, inclusiv condițiile de plată relevante, nu mai poate fi realizată, fie parțial, fie total, din cauza unor circumstanțe obiective. Republica Moldova ar trebui să poată formula o cerere motivată de modificare a Agendei de reforme, inclusiv prin propunerea unor acte adiționale, dacă este cazul. Comisia ar trebui să fie în măsură să modifice decizia sa de punere în aplicare.

(46) Sprijinul financiar pentru Agenda de reforme ar trebui să poată fi acordat sub forma unui împrumut. În contextul nevoilor de finanțare ale Republicii Moldova, este oportun ca asistența financiară să fie organizată prin intermediul strategiei de finanțare diversificate prevăzute la articolul 224 din Regulamentul financiar și instituite ca metodă unică de finanțare în respectivul regulament, care se preconizează că va spori lichiditatea obligațiunilor Uniunii, precum și atractivitatea și rentabilitatea emisiunii Uniunii.

(47) Este oportun să se acorde împrumuturi Republicii Moldova în condiții foarte avantajoase, cu o durată maximă de 40 de ani și să nu se înceapă rambursarea principalului înainte de anul 2034.

(48) Dat fiind că riscurile financiare asociate sprijinului acordat Republicii Moldova sub formă de împrumuturi în temeiul mecanismului sunt comparabile cu riscurile financiare asociate operațiunilor de creditare în temeiul Regulamentului (UE) 2021/947, provizionarea pentru datoria financiară generată de împrumuturile acordate în temeiul prezentului regulament ar trebui constituită la o rată de 9 %, în concordanță cu articolul 214 din Regulamentul financiar, iar finanțarea provizionării ar trebui să provină din pachetul financiar alocat programului geografic pentru politica de vecinătate în temeiul articolului 6 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (UE) 2021/947.

([6]) Regulamentul (UE) 2024/1449 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024 privind instituirea Mecanismului de reformă și creștere pentru Balcanii de Vest (JO L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj).

([7]) Regulamentul (UE) nr. 182/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 februarie 2011 de stabilire a normelor și principiilor generale privind mecanismele de control de către statele membre al exercitării competențelor de executare de către Comisie (JO L 55, 28.2.2011, p. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

([8]) Decizia 2010/427/UE a Consiliului din 26 iulie 2010 privind organizarea și funcționarea Serviciului European de Acțiune Externă (JO L 201, 3.8.2010, p. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2010/427/oj).

(49) Rata de provizionare pentru datoria financiară aferentă împrumuturilor acordate în temeiul prezentului regulament ar trebui să fie stabilită la 9 % și să fie revizuită cel puțin o dată la trei ani de la data intrării în vigoare a prezentului regulament. Comisia este împuternicită să adopte un act delegat stabilit în temeiul articolului 31 alineatul (5) al patrulea paragraf din Regulamentul (UE) 2021/947.

(50) Pentru a se asigura că Republica Moldova dispune de finanțare inițială pentru punerea în aplicare a primelor reforme, aceasta ar trebui să aibă acces la până la 18 % din cuantumul total prevăzut în cadrul mecanismului, după deducerea sprijinului suplimentar, inclusiv a sprijinului acordat organizațiilor societății civile și a asistenței tehnice, și a provizionării pentru împrumuturi, sub forma unei prefinanțări, sub rezerva disponibilității finanțării și a respectării condițiilor prealabile pentru sprijinul acordat în cadrul mecanismului.

(51) Este important să se garanteze atât flexibilitatea, cât și capacitatea de programare în ceea ce privește acordarea sprijinului din partea Uniunii către Republica Moldova. Republica Moldova ar trebui să prezinte semestrial o cerere de deblocare a fondurilor, justificată în mod corespunzător, în termen de cel mult două luni de la termenele planificate pentru îndeplinirea etapelor, stabilite în decizia de punere în aplicare a Comisiei de aprobare a Agendei de reforme. În acest scop, fondurile prevăzute în cadrul mecanismului ar trebui să fie deblocate conform unui calendar semestrial fix, sub rezerva disponibilității finanțării, pe baza unei cereri de deblocare a fondurilor prezentate de Republica Moldova și în urma verificării de către Comisie a îndeplinirii satisfăcătoare atât a condițiilor generale legate de stabilitatea macrofinanciară, buna gestiune financiară publică, transparența și supravegherea bugetului, cât și a condițiilor de plată relevante. Atunci când o condiție nu este îndeplinită în conformitate cu calendarul orientativ stabilit în decizia de punere în aplicare de aprobare a Agendei de reforme, Comisia ar putea să rețină, integral sau parțial, deblocarea fondurilor corespunzătoare condiției respective, urmând o metodologie pentru plățile parțiale. Deblocarea fondurilor reținute corespunzătoare ar putea avea loc în următoarea fereastră pentru deblocarea fondurilor și în termen de până la 12 luni de la termenul inițial stabilit în calendarul orientativ, sub rezerva îndeplinirii condițiilor de plată. În primul an de punere în aplicare, respectivul termen ar trebui prelungit la 24 de luni pornind de la evaluarea negativă inițială.

(52) Prin derogare de la articolul 116 alineatele (2) și (5) din Regulamentul financiar, este oportun să se stabilească termenul de plată pentru contribuțiile la bugetele statului începând de la data comunicării deciziei de autorizare a plății către Republica Moldova și să se excludă plata de către Comisie a dobânzilor penalizatoare către Republica Moldova.

(53) Comisia ar trebui să furnizeze, la cererea Parlamentului European în cadrul procedurii de descărcare de gestiune, informații detaliate cu privire la execuția bugetului Uniunii în cadrul mecanismului, în special în ceea ce privește auditurile efectuate, inclusiv deficiențele identificate și măsurile corective luate, precum și în ceea ce privește proiectele aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate, inclusiv, după caz, cuantumul cofinanțării din partea Republicii Moldova, precum și alte surse de contribuții, inclusiv din alte instrumente de finanțare ale Uniunii.

(54) În cadrul măsurilor restrictive ale Uniunii, adoptate în temeiul articolului 29 din TUE și al articolului 215 din TFUE, niciun fel de fonduri sau resurse economice nu ar trebui să fie puse la dispoziție, în mod direct sau indirect, persoanelor juridice, entităților sau organismelor desemnate sau în beneficiul acestora. Astfel de entități desemnate și entitățile deținute sau controlate de acestea nu ar trebui să beneficieze, prin urmare, de sprijin din mecanism.

(55) Din motive de transparență și responsabilitate, Republica Moldova ar trebui să publice date privind destinatarii finali care primesc cuantumuri de finanțare care depășesc echivalentul a 50 000 EUR cumulativ pe parcursul implementării reformelor și a investițiilor din cadrul mecanismului.

(56) În conformitate cu Regulamentul financiar, cu Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013 al Parlamentului European și al Consiliului ([9]) și cu Regulamentele (CE, Euratom) nr. 2988/95 ([10]), (Euratom, CE) nr. 2185/96 ([11]) și (UE) 2017/1939 ([12]) ale Consiliului, interesele financiare ale Uniunii sunt protejate prin măsuri proporționale, inclusiv prin măsuri referitoare la prevenirea, depistarea, corectarea și investigarea neregulilor, a fraudei, a corupției și a conflictelor de interese, a dublei finanțări, precum și la recuperarea fondurilor pierdute, plătite în mod necuvenit sau incorect utilizate.

([9]) Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 septembrie 2013 privind investigațiile efectuate de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1073/1999 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (Euratom) nr. 1074/1999 al Consiliului (JO L 248, 18.9.2013, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj).

([10]) Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 al Consiliului din 18 decembrie 1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene (JO L 312, 23.12.1995, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj).

([11]) Regulamentul (Euratom, CE) nr. 2185/96 al Consiliului din 11 noiembrie 1996 privind controalele și inspecțiile la fața locului efectuate de Comisie în scopul protejării intereselor financiare ale Comunităților Europene împotriva fraudei și a altor abateri (JO L 292, 15.11.1996, p. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj).

([12]) Regulamentul (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO) (JO L 283, 31.10.2017, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj).

(57) În special, în conformitate cu Regulamentele (Euratom, CE) nr. 2185/96 și (UE, Euratom) nr. 883/2013, Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) ar trebui să aibă competența de a desfășura investigații administrative, inclusiv controale și inspecții la fața locului, pentru a stabili dacă a avut loc o fraudă, un act de corupție sau orice altă activitate ilegală care afectează interesele financiare ale Uniunii.

(58) În conformitate cu articolul 129 din Regulamentul financiar, drepturile necesare și accesul ar trebui să fie acordate Comisiei, OLAF, Curții de Conturi și, după caz, Parchetului European (EPPO), inclusiv părților terțe implicate în execuția fondurilor Uniunii.

(59) Comisia ar trebui să se asigure că interesele financiare ale Uniunii sunt protejate în mod eficace în cadrul mecanismului. Având în vedere istoricul îndelungat al asistenței financiare acordate Republicii Moldova, inclusiv în cadrul gestiunii indirecte, și ținând seama de alinierea treptată a acestei țări la standardele și la practicile de control intern ale Uniunii, Comisia ar trebui să se bazeze în mare măsură pe funcționarea sistemelor de control intern și de prevenire a fraudei ale Republicii Moldova. În special, Comisia și OLAF, precum și EPPO, atunci când este cazul, ar trebui să fie informate, fără întârziere, cu privire la toate cazurile suspectate de nereguli, fraudă, corupție și conflicte de interese care afectează execuția fondurilor din cadrul mecanismului.

(60) Mai mult, Republica Moldova ar trebui să raporteze Comisiei, fără întârziere, neregulile, inclusiv fraudele care au făcut obiectul unei constatări administrative sau judiciare primare, și să o informeze cu privire la evoluția procedurilor administrative și juridice. Având în vedere obiectivul de aliniere la bunele practici din statele membre, această raportare ar trebui să se efectueze prin mijloace electronice, utilizându-se Sistemul de gestionare a neregulilor instituit de Comisie.

(61) Republica Moldova ar trebui să instituie un sistem de monitorizare care să contribuie la un raport semestrial privind îndeplinirea condițiilor de plată prevăzute în Agenda de reforme care să însoțească cererea semestrială de deblocare a fondurilor. Republica Moldova ar trebui să colecteze date și informații și să ofere acces la acestea, permițând astfel prevenirea, depistarea și corectarea neregulilor, a fraudei, a corupției și a conflictelor de interese, în legătură cu măsurile care beneficiază de sprijin din partea mecanismului.

(62) Pentru a asigura o asumare a responsabilității efectivă și o transparență efectivă în execuția bugetului Uniunii, precum și o evaluare eficace a progreselor înregistrate în realizarea obiectivelor prezentului regulament, Comisia ar trebui să asigure instituirea unor mecanisme clare de monitorizare și evaluare independentă.

(63) Comisia ar trebui să prezinte Parlamentului European și Consiliului un raport anual referitor la progresele înregistrate în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor prezentului regulament.

(64) Comisia ar trebui să efectueze o evaluare a mecanismului după finalizarea acestuia.

(65) Republica Moldova ar trebui să sprijine mass-media liberă, independentă și pluralistă care îmbunătățește și promovează înțelegerea de către public a valorilor Uniunii și a beneficiilor și a obligațiilor pe care le presupune potențialul statut de membru al Uniunii, întreprinzând, în același timp, acțiuni decisive în ceea ce privește combaterea acțiunilor străine de manipulare a informațiilor și a ingerințelor străine. De asemenea, Republica Moldova ar trebui să asigure o comunicare publică proactivă, clară și consecventă, inclusiv cu privire la sprijinul Uniunii. Destinatarii finanțării din partea Uniunii ar trebui să recunoască în mod activ originea și să asigure vizibilitatea finanțării din partea Uniunii, în conformitate cu Manualul de comunicare și vizibilitate pentru acțiunile externe ale UE.

(66) Implementarea mecanismului ar trebui, de asemenea, să fie însoțită de intensificarea acțiunilor de comunicare strategică și de diplomație publică pentru a promova valorile Uniunii și pentru a evidenția valoarea adăugată a sprijinului Uniunii și modul în care mecanismul aduce beneficii cetățenilor Republicii Moldova.

(67) Întrucât obiectivele prezentului regulament nu pot fi realizate în mod satisfăcător de către statele membre, dar pot fi realizate mai bine la nivelul Uniunii, aceasta poate adopta măsuri, în conformitate cu principiul subsidiarității, astfel cum este prevăzut la articolul 5 din TUE. În conformitate cu principiul proporționalității, astfel cum este prevăzut la articolul respectiv, prezentul regulament nu depășește ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivelor respective.

(68) Pentru a furniza finanțare Republicii Moldova în timp util, fără întârziere, prezentul regulament ar trebui să intre în vigoare în ziua următoare datei publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*,

ADOPTĂ PREZENTUL REGULAMENT:

CAPITOLUL I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1

Obiect și domeniu de aplicare

(1) Prin prezentul regulament se instituie Mecanismul de reformă și creștere destinat Republicii Moldova pentru perioada 2025-2027 (denumit în continuare „mecanismul”).

(2) Mecanismul furnizează asistență Republicii Moldova pentru realizarea de reforme legate de Uniune, în special reforme socioeconomice incluzive și durabile și reforme referitoare la elementele fundamentale ale procesului de extindere, aliniate cu valorile Uniunii, precum și investiții în vederea punerii în aplicare a Agendei de reforme a Republicii Moldova.

(3) Regulamentul (UE) 2021/947 se aplică implementării mecanismului, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul regulament.

Articolul 2

Definiții

În sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:

1. „acord privind mecanismul” înseamnă o înțelegere încheiată între Comisie și Republica Moldova de stabilire a principiilor cooperării financiare dintre Republica Moldova și Comisie în temeiul prezentului regulament; această înțelegere constituie un acord de finanțare în înțelesul articolului 114 alineatul (2) din Regulamentul financiar;

2. „cadrul politicii de extindere” înseamnă cadrul general de politică pentru punerea în aplicare a prezentului regulament, astfel cum este definit de Consiliul European și de Consiliu, și include metodologia de extindere revizuită, acordurile care stabilesc o relație obligatorie din punct de vedere juridic cu Republica Moldova, cadrele de negociere care guvernează negocierile de aderare cu țările candidate, după caz, precum și rezoluțiile Parlamentului European, comunicările relevante ale Comisiei, inclusiv, după caz, cele referitoare la statul de drept și comunicările comune ale Comisiei și ale Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate;

3. „acord de împrumut” înseamnă acordul încheiat între Uniune și Republica Moldova în care sunt stabilite condițiile aplicabile sprijinului sub formă de împrumut acordat în cadrul mecanismului;

4. „Agendă de reforme” înseamnă un set cuprinzător, coerent și ierarhizat de reforme specifice și de domenii de investiții prioritare pentru Republica Moldova, incluzând condițiile de plată care indică realizarea unor progrese satisfăcătoare sau finalizarea măsurilor aferente, precum și un calendar orientativ pentru punerea lor în aplicare;

5. „măsuri” înseamnă reformele și investițiile prevăzute în Agenda de reforme în temeiul capitolului III;

6. „condiții de plată” înseamnă condițiile necesare pentru deblocarea fondurilor, sub forma unor etape calitative sau cantitative observabile și măsurabile, care urmează să fie îndeplinite de Republica Moldova, astfel cum sunt prevăzute în Agenda de reforme în temeiul capitolului III;

7. „operațiune de finanțare mixtă” înseamnă o operațiune sprijinită de bugetul Uniunii care combină forme de sprijin nerambursabil de la bugetul Uniunii cu forme de sprijin rambursabil din partea unor instituții de dezvoltare sau a altor instituții financiare publice, inclusiv agențiile de creditare a exportului, ori din partea unor instituții financiare comerciale și a unor investitori;

8. „destinatar final” înseamnă o persoană sau o entitate care primește finanțare în cadrul mecanismului; pentru partea din finanțare care este pusă la dispoziție ca asistență financiară, destinatarul final înseamnă Trezoreria Republicii Moldova; pentru partea din finanțare care este pusă la dispoziție prin intermediul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate, destinatarul final înseamnă contractantul sau subcontractantul care implementează proiectul de investiții;

9. „a nu aduce prejudicii semnificative" înseamnă a nu sprijini sau a nu desfășura activități economice care prejudiciază în mod semnificativ vreun obiectiv de mediu, după caz, în înțelesul articolului 17 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului ([13]);

10. „Platforma de investiții pentru politica de vecinătate" este una dintre platformele regionale de investiții menționate la articolul 32 din Regulamentul (UE) 2021/947.

Articolul 3

Obiectivele mecanismului

(1) Obiectivele generale ale mecanismului sunt:

(a) să sprijine procesul de extindere prin accelerarea alinierii la valorile, dispozițiile legislative, normele, standardele, politicile și practicile Uniunii („acquis"), prin adoptarea și implementarea reformelor necesare în vederea aderării în viitor la aceasta;

(b) să sprijine integrarea progresivă a Republicii Moldova pe piața unică a Uniunii;

(c) să accelereze convergența socioeconomică a economiei Republicii Moldova cu cea a Uniunii;

(d) să promoveze relații de bună vecinătate cu statele membre și cu partenerii implicați în procesul de aderare la Uniune, precum și contacte interpersonale.

(2) Obiectivele specifice ale mecanismului sunt:

(a) să consolideze în continuare elementele fundamentale ale procesului de extindere, inclusiv statul de drept și drepturile fundamentale, funcționarea instituțiilor democratice, inclusiv depolarizarea, administrația publică și îndeplinirea criteriilor economice; acest obiectiv include promovarea unui sistem judiciar independent, întărirea securității și a stabilității și consolidarea luptei împotriva fraudei și a tuturor formelor de corupție, inclusiv a corupției la nivel înalt, a influenței oligarhice și a nepotismului, a criminalității organizate, a criminalității transfrontaliere și a spălării banilor, precum și a finanțării terorismului, a evaziunii fiscale, a fraudei fiscale și a evitării obligațiilor fiscale; să sporească respectarea dreptului internațional; să consolideze libertatea și independența mass-mediei și libertatea academică; să combată discursurile de incitare la ură; să creeze un mediu propice pentru societatea civilă, care să promoveze dialogul social; să promoveze egalitatea de gen, integrarea perspectivei de gen și capacitarea femeilor și fetelor, să promoveze drepturile copilului, nediscriminarea și toleranța, să asigure și să consolideze respectarea drepturilor refugiaților și ale persoanelor care aparțin minorităților, inclusiv ale minorităților naționale și ale romilor, precum și a drepturilor persoanelor LGBTI;

(b) să asigure progrese în direcția alinierii depline a Republicii Moldova la PESC a Uniunii, inclusiv la măsurile restrictive ale Uniunii;

(c) să contribuie la atenuarea dificultăților generate de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și de încercările de a destabiliza Republica Moldova, să combată dezinformarea, amenințările hibride și acțiunile străine de manipulare a informațiilor și ingerințele străine, în special din partea Rusiei, împotriva suveranității, proceselor democratice și instituțiilor Republicii Moldova, precum și împotriva Uniunii și a valorilor sale;

(d) să asigure progrese către armonizarea politicilor în materie de vize cu Uniunea;

(e) să sporească eficacitatea administrației publice, să consolideze capacitățile și să investească în personalul administrativ din Republica Moldova; să asigure accesul la informații, controlul public și implicarea societății civile în procesele decizionale; să sprijine transparența, asumarea răspunderii, reformele structurale și buna guvernanță la toate nivelurile, inclusiv în ceea ce privește competențele lor de supraveghere și anchetă cu privire la alocarea fondurilor publice și accesul la acestea, precum și în domeniile gestionării finanțelor publice, achizițiilor publice și controlului ajutoarelor de stat; să ofere asistență inițiativelor și organismelor implicate în sprijinirea și aplicarea justiției internaționale în Republica Moldova;

([13]) Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iunie 2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088 (JO L 198, 22.6.2020, p. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj).

(f) să accelereze tranziția Republicii Moldova către o economie durabilă, neutră din punct de vedere climatic și favorabilă incluziunii, capabilă să reziste presiunilor concurențiale de pe piața unică a Uniunii, precum și către un mediu de investiții stabil și să reducă dependența strategică a acesteia prin diversificarea surselor de energie, inclusiv prin îmbunătățirea interconexiunilor cu statele membre și cu partenerii implicați în procesul de aderare la Uniune, pentru a obține securitatea și independența energetică;

(g) să stimuleze integrarea economică a Republicii Moldova pe piața unică a Uniunii, în special prin intensificarea fluxurilor comerciale și de investiții, precum și prin lanțuri valorice reziliente;

(h) să sprijine integrarea sporită cu piața unică a Uniunii prin îmbunătățirea conectivității durabile în concordanță cu rețelele transeuropene pentru a consolida relațiile de bună vecinătate și contactele interpersonale;

(i) să accelereze tranziția verde incluzivă și durabilă către neutralitatea climatică până în 2050, în conformitate cu Acordul de la Paris și cu Pactul verde european și care să acopere toate sectoarele economice, în special agricultura și energia, inclusiv tranziția către o economie decarbonizată, neutră din punct de vedere climatic, rezilientă la schimbările climatice și circulară, asigurându-se totodată că investițiile respectă principiul de „a nu aduce prejudicii semnificative”;

(j) să promoveze transformarea digitală și competențele digitale ca mijloace de favorizare a dezvoltării durabile și a creșterii favorabile incluziunii;

(k) să stimuleze inovarea, cercetarea și cooperarea între instituțiile academice și industrie, în sprijinul tranziției verzi și al celei digitale, promovând industriile locale și punând un accent deosebit pe microîntreprinderile, întreprinderile mici și mijlocii și start-upurile locale;

(l) să stimuleze educația, formarea, recalificarea și perfecționarea de calitate la toate nivelurile, cu un accent deosebit pe tineret, inclusiv să combată șomajul în rândul tinerilor, să prevină exodul creierelor și să sprijine comunitățile vulnerabile, inclusiv refugiații, și să ofere asistență pentru politicile de ocupare a forței de muncă, inclusiv drepturile lucrătorilor, în conformitate cu Pilonul european al drepturilor sociale, și să combată sărăcia;

(m) să sprijine activitățile de creștere a gradului de sensibilizare a cetățenilor Republicii Moldova cu privire la beneficiile procesului de aderare la Uniune, inclusiv prin campanii de comunicare.

Articolul 4

Principii generale

(1) Sprijinul furnizat în cadrul mecanismului este gestionat de Comisie în conformitate cu principiile și obiectivele-cheie ale reformelor economice stabilite în Acordul de asociere UE-Republica Moldova și în politica de extindere a Uniunii.

(2) Cooperarea în cadrul mecanismului se bazează pe nevoi și promovează principiile eficacității dezvoltării, și anume asumarea priorităților de dezvoltare de către Republica Moldova, punându-se accentul pe condiționalități clare și rezultate concrete, instituirea unor parteneriate favorabile incluziunii cu partenerii sociali și organizațiile societății civile, precum și asigurarea transparenței și a răspunderii reciproce. Această cooperare se bazează pe alocarea și utilizarea eficace și eficientă a resurselor.

(3) Acordarea de asistență macrofinanciară nu intră în domeniul de aplicare al mecanismului.

(4) Sprijinul acordat în cadrul mecanismului se adaugă și este complementar sprijinului furnizat în cadrul altor programe și instrumente ale Uniunii. Activitățile eligibile pentru finanțare în temeiul prezentului regulament pot beneficia de sprijin din partea altor programe și instrumente ale Uniunii, cu condiția ca acest sprijin să nu acopere aceleași costuri și să se asigure o supraveghere și un control bugetar corespunzătoare. Comisia asigură complementaritățile și sinergiile dintre mecanism și alte programe ale Uniunii, pentru a evita dublarea asistenței și dubla finanțare.

(5) Pentru a promova complementaritatea, coerența și eficiența acțiunilor lor, Comisia și statele membre cooperează și depun eforturi pentru a evita dublarea asistenței și a asigura sinergii între asistența acordată în temeiul prezentului regulament și alte forme de asistență, inclusiv pachete financiare integrate compuse atât din finanțarea exporturilor, cât și din finanțare pentru dezvoltare, acordată de Uniune, de statele membre, de țări terțe, de organizații și de entități multilaterale și regionale, cum ar fi organizațiile internaționale și instituțiile financiare internaționale relevante, precum și agențiile și donatorii din afara Uniunii, în concordanță cu principiile stabilite pentru consolidarea coordonării operaționale

în domeniul asistenței externe, inclusiv printr-o coordonare sporită cu statele membre la nivel local. O astfel de coordonare la nivel local implică consultări periodice și în timp util și schimburi frecvente de informații pe tot parcursul implementării mecanismului.

(6) Activitățile derulate în temeiul mecanismului integrează și promovează democrația, drepturile omului și egalitatea de gen, vizând alinierea progresivă la standardele sociale, climatice și de mediu ale Uniunii, integrează atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, după caz, reducerea riscurilor de dezastre, protecția mediului și conservarea biodiversității, inclusiv, după caz, prin evaluări ale impactului asupra mediului, și sprijină progresele în direcția atingerii obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite, promovând acțiuni integrate care pot genera beneficii conexe și care pot îndeplini obiective multiple într-un mod coerent. Aceste activități trebuie să evite activele depreciate și să fie ghidate de principiile de „a nu aduce prejudicii semnificative” și de „a nu lăsa pe nimeni în urmă”, precum și de abordarea integratoare a durabilității care stă la baza Pactului verde european. Cel puțin 37 % din sprijinul financiar nerambursabil, inclusiv provizionarea, acordat proiectelor de investiții aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate se atribuie obiectivelor climatice.

(7) Republica Moldova și Comisia veghează ca egalitatea de gen, abordarea integratoare a egalității de gen și integrarea perspectivei de gen să fie luate în considerare și promovate pe tot parcursul procesului de pregătire a Agendei de reforme și a implementării mecanismului. Republica Moldova și Comisia iau măsurile necesare pentru a preveni orice discriminare bazată pe gen, rasă sau origine etnică, pe religie sau convingeri, pe handicap, vârstă sau orientare sexuală. Comisia raportează aceste măsuri în contextul raportării periodice pe care o efectuează în cadrul Planurilor de acțiune pentru egalitatea de gen.

(8) Mecanismul nu poate sprijini activități sau măsuri care sunt incompatibile cu Planul național privind energia și clima al Republicii Moldova, cu contribuția acesteia stabilită la nivel național în temeiul Acordului de la Paris sau cu obiectivul ambițios de a atinge neutralitatea climatică până în 2050 sau activități ori măsuri care promovează investițiile în combustibili fosili ori au efecte negative semnificative asupra mediului, a climei sau a biodiversității, cu excepția cazului în care astfel de activități sau măsuri sunt absolut necesare pentru a realiza obiectivele mecanismului, în special articolul 3 alineatul (2) litera (c), ținând totodată seama de posibile dispoziții tranzitorii și urmărind o strategie energetică pe termen mediu și lung pentru a asigura securitatea energetică. Aceste dispoziții tranzitorii sunt însoțite, după caz, de măsuri adecvate pentru a evita, a preveni sau a reduce și, dacă este posibil, a compensa efectele negative respective.

(9) În conformitate cu principiul parteneriatului incluziv, Comisia depune eforturi pentru a asigura, după caz, controlul democratic sub forma consultării de către guvernul Republicii Moldova a Parlamentului Republicii Moldova, a autorităților locale, în conformitate cu cadrul juridic național al Republicii Moldova, și a părților interesate relevante, inclusiv a partenerilor sociali și a societății civile, precum și a grupurilor vulnerabile, a refugiaților, a tuturor minorităților și comunităților, astfel încât să le permită să participe la modelarea conceperii și executarea activităților eligibile pentru finanțare în cadrul mecanismului și la procesele conexe de monitorizare, control și evaluare, după caz. Această consultare urmărește să reprezinte pluralismul societății din Republica Moldova. În plus, Comisia se asigură că societatea civilă din Republica Moldova, incluzând organizațiile neguvernamentale, este în măsură să raporteze direct Comisiei, prin canale permanente adecvate, orice nereguli privind finanțarea sau destinatarii finali.

(10) În strânsă cooperare cu statele membre și cu Republica Moldova, Comisia asigură punerea în aplicare a angajamentelor Uniunii în ceea ce privește creșterea transparenței și a răspunderii în privința furnizării de sprijin, inclusiv prin promovarea aplicării și a consolidării sistemelor de control intern și a politicilor antifraudă. Comisia pune la dispoziția publicului informații privind volumul și alocarea sprijinului prin intermediul tabloului de bord al mecanismului menționat la articolul 24. Republica Moldova publică date actualizate privind destinatarii finali care primesc fonduri din partea Uniunii pentru a implementa reforme și investiții în cadrul mecanismului, astfel cum se descrie la articolul 20.

Articolul 5

Condiții prealabile pentru acordarea de sprijin din partea Uniunii

(1) Condițiile prealabile pentru acordarea de sprijin în cadrul mecanismului sunt ca Republica Moldova să susțină și să respecte mecanismele democratice eficace, inclusiv un sistem parlamentar pluripartit, alegeri libere și corecte, o mass-media liberă, independentă și pluralistă, un sistem judiciar independent și statul de drept, și să garanteze respectarea tuturor obligațiilor din domeniul drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților.

(2) Comisia monitorizează îndeplinirea condițiilor prealabile prevăzute la alineatul (1) înainte ca fondurile, inclusiv prefinanțarea, să fie deblocate în favoarea Republicii Moldova în cadrul mecanismului și pe toată durata sprijinului acordat în cadrul mecanismului, ținând seama în mod corespunzător de cadrul politicii de extindere. În procesul de monitorizare, Comisia ia în considerare, de asemenea, recomandările relevante ale organismelor internaționale, cum ar fi Consiliul Europei și Comisia de la Veneția sau Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE).

(3) În cazul în care constată că nu sunt întrunite unele dintre condițiile prealabile menționate la alineatul (1), Comisia adoptă o decizie în acest sens și, mai precis, reține deblocarea fondurilor menționate la articolul 19, indiferent dacă au fost îndeplinite sau nu condițiile de plată menționate la articolul 10. Comisia informează Parlamentul European și Consiliul cu privire la decizia sa.

CAPITOLUL II

FINANȚARE ȘI IMPLEMENTARE

Articolul 6

Implementare

(1) Mecanismul este sprijinit cu resurse din IVCDCI – Europa globală în valoare de 520 de milioane EUR sub formă de sprijin nerambursabil și cu un cuantum maxim de 1 500 de milioane EUR sub formă de împrumuturi. Cuantumul pentru împrumuturi nu face parte din cuantumul garanției pentru acțiunea externă în înțelesul articolului 31 alineatul (4) din Regulamentul (UE) 2021/947.

(2) Sprijinul financiar nerambursabil se acordă pentru perioada 1 ianuarie 2025-31 decembrie 2027 din pachetul financiar alocat programului geografic pentru vecinătate în temeiul articolului 6 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (UE) 2021/947. Acesta acoperă provizionarea pentru împrumuturi în valoare de 135 de milioane EUR, sprijinul furnizat de Uniune pentru proiectele aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate, astfel cum se menționează la articolul 18 alineatul (2), și sprijinul complementar, inclusiv sprijinul acordat organizațiilor societății civile și asistența tehnică. Finanțarea respectivă se execută în conformitate cu Regulamentul (UE) 2021/947.

Deciziile privind deblocarea fondurilor menționate la articolul 19 alineatul (3) pentru sprijinul sub formă de împrumuturi se adoptă în perioada 1 ianuarie 2025-30 iunie 2029.

(3) Deblocarea asistenței din partea Uniunii este gestionată de Comisie în conformitate cu principiile și obiectivele-cheie ale reformelor stabilite în Agenda de reforme. Toate fondurile, cu excepția sprijinului complementar menționat la alineatul (2) și a resurselor menționate la alineatul (6) sunt furnizate în tranșe bianuale bazate pe finalizarea reformelor necesare în termenele specificate, astfel cum au fost convenite în Agenda de reforme și prevăzute în decizia de punere în aplicare a Comisiei.

(4) Cel puțin 25 % din împrumutul deblocat în favoarea Republicii Moldova este pus la dispoziție pentru proiectele de investiții aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate, una dintre platformele regionale de investiții menționate la articolul 32 din Regulamentul (UE) 2021/947. Acordul privind mecanismul detaliază această obligație, precum și normele și principiile de punere în aplicare a acesteia. Nerespectarea acestei obligații declanșează suspendarea operațiunilor ulterioare din cadrul mecanismului și recuperarea sumelor respective de la Republica Moldova, astfel cum se menționează la articolul 19 din prezentul regulament.

(5) Sprijinul complementar corespunde unui procent de cel puțin 20 % din totalul sprijinului financiar nerambursabil astfel cum este menționat la alineatul (2).

(6) Până la 1 % din sprijinul nerambursabil menționat la alineatul (2) poate fi consacrat asistenței tehnice și administrative în vederea implementării mecanismului, sub forma unor acțiuni pregătitoare și activități de monitorizare, control, audit și evaluare care sunt necesare pentru gestionarea mecanismului și îndeplinirea obiectivelor acestuia, în special efectuarea de studii, reuniuni ale experților, cursuri de formare, consultări cu autoritățile din Republica Moldova, conferințe, consultarea autorităților locale, în conformitate cu cadrul juridic național al Republicii Moldova, și a părților interesate relevante, inclusiv a partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile, activități de informare și comunicare, inclusiv activități incluzive de sensibilizare, și comunicarea priorităților politice ale Uniunii, în măsura în care se raportează la obiectivele mecanismului, cheltuielilor legate de rețelele informatice axate pe prelucrarea și schimbul de informații, instrumentelor instituționale de tehnologie a informației, precum și tuturor celorlalte cheltuieli de la sediul central și din delegația Uniunii pentru sprijinul administrativ și de coordonare necesar mecanismului. Cheltuielile pot acoperi, de asemenea, costurile activităților care sprijină transparența și ale altor activități, cum ar fi controlul calității și monitorizarea proiectelor sau a programelor pe teren și costurile consilierii reciproce și cele ale experților pentru evaluarea și implementarea reformelor și a investițiilor.

(7) Pentru a maximiza sprijinul internațional, donatorii pot contribui la implementarea mecanismului prin intermediul veniturilor alocate externe în înțelesul articolului 21 alineatul (2) din Regulamentul financiar.

Articolul 7

Norme referitoare la eligibilitatea persoanelor și a entităților, la originea aprovizionării și a materialelor și la restricțiile aplicabile în cadrul mecanismului

(1) Prin derogare de la articolul 28 din Regulamentul (UE) 2021/947, participarea la procedurile de achiziții publice și de acordare de granturi pentru activitățile finanțate în cadrul mecanismului este deschisă organizațiilor internaționale și regionale și tuturor persoanelor fizice resortisante ale următoarelor țări sau persoanelor juridice stabilite în mod efectiv în acestea:

(a) statele membre, Republica Moldova, țările candidate și părțile contractante la Acordul privind Spațiul Economic European;

(b) țările care furnizează Republicii Moldova un sprijin de nivel comparabil celui furnizat de Uniune, luând în calcul dimensiunile economiilor lor, și pentru care Comisia stabilește accesul reciproc la asistență externă în Republica Moldova.

(2) Accesul reciproc menționat la alineatul (1) litera (b) se poate acorda pentru o perioadă limitată de cel puțin un an, atunci când o țară acordă eligibilitatea, în condiții egale, entităților din Uniune și din țările eligibile în temeiul mecanismului.

Comisia decide cu privire la accesul reciproc după consultarea Republicii Moldova.

(3) Toate produsele și materialele finanțate și achiziționate în cadrul mecanismului trebuie să provină din oricare țară menționată la alineatul (1) literele (a) și (b), cu excepția cazului în care produsele și materialele respective nu pot fi obținute în condiții rezonabile din niciuna dintre țările respective. În plus, se aplică normele privind restricțiile prevăzute la alineatul (6).

(4) Normele de eligibilitate prevăzute la prezentul articol nu li se aplică persoanelor fizice care sunt angajate de către un contractant eligibil sau, după caz, de către un subcontractant eligibil ori care au încheiat un alt tip de contract legal cu aceștia și nu creează restricții legate de cetățenie pentru aceste persoane fizice, cu excepția cazului în care restricțiile legate de cetățenie se bazează pe normele prevăzute la alineatul (6).

(5) Pentru activitățile cofinanțate în comun de o entitate sau executate în cadrul gestiunii directe sau al gestiunii indirecte cu entitățile menționate la articolul 62 alineatul (1) primul paragraf litera (c) din Regulamentul financiar, în plus față de normele stabilite la prezentul articol se aplică și normele aplicabile entităților respective, inclusiv, după caz, restricțiile prevăzute la alineatul (6) de la prezentul articol și reflectate în mod corespunzător în acordurile de finanțare și în documentele contractuale semnate cu entitățile respective.

(6) Normele de eligibilitate și normele privind originea produselor și a materialelor prevăzute la alineatele (1) și (3), precum și normele privind cetățenia persoanelor fizice prevăzute la alineatul (4) pot fi restricționate în ceea ce privește cetățenia, localizarea geografică sau natura entităților juridice care participă la procedurile de atribuire, precum și în ceea ce privește originea geografică a produselor și a materialelor, în cazul în care:

(a) aceste restricții sunt necesare având în vedere natura specifică sau obiectivele activității sau ale procedurii de atribuire specifice sau în cazul în care restricțiile respective sunt necesare pentru executarea efectivă a activității;

(b) activitatea sau procedurile de atribuire specifice afectează securitatea sau ordinea publică, în special în ceea ce privește activele și interesele strategice ale Uniunii, ale statelor sale membre sau ale Republicii Moldova, inclusiv securitatea, reziliența și protecția integrității infrastructurii digitale, care cuprinde infrastructura rețelelor 5G, sisteme informatice și de comunicații și lanțurile de aprovizionare conexe.

(7) Ofertanții, solicitanții și candidații din țările neeligibile pot fi acceptați ca fiind eligibili în caz de urgență sau atunci când pe piețele din țările și teritoriile vizate serviciile nu sunt disponibile sau în alte cazuri justificate în mod corespunzător în care aplicarea normelor de eligibilitate ar face imposibilă sau excesiv de dificilă desfășurarea unei activități.

(8) În cadrul măsurilor restrictive ale Uniunii adoptate în temeiul articolului 29 din TUE și al articolului 215 din TFUE, niciun fel de fonduri sau resurse economice nu se pun la dispoziție, în mod direct sau indirect, persoanelor juridice, entităților sau organismelor cărora li se aplică măsurile restrictive adoptate de Uniune sau în beneficiul acestora. Astfel de persoane și entități, precum și entitățile deținute sau controlate de acestea nu pot fi sprijinite de mecanism nici direct, nici indirect, inclusiv în calitate de proprietari indirecți, subcontractanți din lanțul de aprovizionare sau beneficiari finali.

Articolul 8

Acordul privind mecanismul

(1) Comisia încheie cu Republica Moldova un acord privind mecanismul pentru implementarea mecanismului, în care se stabilesc obligațiile și condițiile de plată pentru plata fondurilor.

(2) Acordul privind mecanismul este completat de un acord de împrumut în conformitate cu articolul 15, care prevede dispoziții specifice pentru gestionarea și execuția finanțării acordate sub forma unui împrumut. Acordul privind mecanismul, inclusiv orice documentație conexă, se pune simultan și fără întârziere la dispoziția Parlamentului European și a Consiliului.

(3) Finanțarea se acordă Republicii Moldova numai după intrarea în vigoare a acordului privind mecanismul și a acordului de împrumut.

(4) Acordul privind mecanismul și acordul de împrumut încheiate cu Republica Moldova asigură îndeplinirea obligațiilor prevăzute la articolul 129 din Regulamentul financiar.

(5) Acordul privind mecanismul stabilește dispozițiile detaliate necesare referitoare la următoarele aspecte:

(a) angajamentul Republicii Moldova de a realiza progrese decisive în direcția unui cadru juridic solid pentru a combate fraudele și de a institui sisteme de control mai eficiente și mai eficace, inclusiv mecanisme adecvate de protejare a avertizorilor de integritate, precum și mecanisme și măsuri adecvate pentru a preveni, a depista și a corecta în mod eficace neregulile, fraudele, corupția și conflictele de interese, precum și de a intensifica lupta împotriva spălării banilor, a criminalității organizate, a deturnării fondurilor publice, a finanțării terorismului, a evitării obligațiilor fiscale, a fraudei fiscale sau a evaziunii fiscale, precum și a altor activități ilegale care afectează fondurile furnizate în cadrul mecanismului;

(b) normele privind deblocarea, reținerea și reducerea fondurilor în conformitate cu articolul 19;

(c) normele detaliate și obligația Republicii Moldova de a aloca o parte din valoarea totală a împrumutului pentru proiectele de investiții aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate, în conformitate cu articolul 6 alineatul (4);

(d) activitățile legate de gestionare, control, supraveghere, monitorizare, evaluare, raportare și audit, precum și revizuiri ale sistemelor, investigații, măsuri antifraudă și cooperare;

(e) normele privind raportarea către Comisie a îndeplinirii condițiilor de plată menționate la articolul 10 și a modului în care sunt îndeplinite;

(f) normele privind impozitele, taxele și alte impuneri, în conformitate cu articolul 27 alineatele (9) și (10) din Regulamentul (UE) 2021/947;

(g) măsurile de prevenire, depistare și corectare eficace a neregulilor, a fraudei, a corupției și a conflictelor de interese, precum și obligația ce incumbă persoanelor sau entităților care execută fonduri ale Uniunii în temeiul prezentului regulament de a notifica fără întârziere Comisiei, OLAF și, după caz, EPPO cazurile suspectate sau efective de nereguli, fraudă, corupție și conflicte de interese și alte activități ilegale care afectează fondurile puse la dispoziție în cadrul mecanismului, precum și măsurile subsecvente acestora;

(h) obligațiile menționate la articolele 21 și 22, inclusiv normele exacte și un calendar privind colectarea datelor de către Republica Moldova și accesul Comisiei, al OLAF, al Curții de Conturi Europene și, după caz, al EPPO la acestea;

(i) o procedură prin care să se asigure că cererile de plată a sprijinului sub formă de împrumut se încadrează în cuantumul disponibil al împrumutului, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1);

(j) dreptul Comisiei de a reduce în mod proporțional sprijinul prevăzut în cadrul mecanismului și de a recupera orice cuantum menționat la articolul 6 alineatul (1) cheltuit pentru realizarea obiectivelor mecanismului sau de a solicita rambursarea anticipată a împrumutului în cazuri de neregulă, fraudă, corupție sau conflicte de interese care afectează interesele financiare ale Uniunii și care nu au fost corectate de Republica Moldova, în cazul în care se înregistrează regrese în îndeplinirea etapelor calitative sau cantitative sau în cazul unei încălcări grave a unei obligații prevăzute în acordul privind mecanismul;

(k) normele și procedurile prevăzute pentru ca Republica Moldova să prezinte rapoarte în scopul de a se monitoriza implementarea mecanismului și de a se evalua gradul de îndeplinire a obiectivelor stabilite la articolul 3;

(l) obligația Republicii Moldova de a transmite pe cale electronică Comisiei datele menționate la articolul 20.

CAPITOLUL III

AGENDA DE REFORME

Articolul 9

Prezentarea Agendei de reforme

(1) Pentru a primi orice sprijin în temeiul prezentului regulament, Republica Moldova prezintă Comisiei o Agendă de reforme pentru perioada 2025-2027, bazată pe principiile și obiectivele-cheie ale reformelor socioeconomice și fundamentale stabilite în Acordul de asociere UE-Republica Moldova, convenite în cadrul politicii europene de vecinătate și al politicii de extindere.

(2) Agenda de reforme oferă un cadru global pentru realizarea obiectivelor generale și specifice prevăzute la articolul 3, stabilind reformele care trebuie întreprinse de Republica Moldova, precum și domeniile de investiții. Agenda de reforme cuprinde un pachet cuprinzător și coerent de măsuri de implementare a reformelor. În domeniul elementelor fundamentale ale procesului de extindere, incluzând statul de drept, lupta împotriva corupției, inclusiv corupția la nivel înalt, drepturile fundamentale și libertatea de exprimare, Agenda de reforme trebuie să reflecte evaluările din cadrul politicii de extindere.

(3) Agenda de reforme trebuie să fie în concordanță cu cel mai recent cadru de politică macroeconomică și fiscal-bugetară prezentat Comisiei în contextul dialogului economic și financiar cu Uniunea.

(4) Agenda de reforme trebuie să fie în concordanță cu prioritățile de reformă identificate în contextul procesului de aderare a Republicii Moldova, precum și în alte documente relevante, cu contribuția stabilită la nivel național în temeiul Acordului de la Paris și cu obiectivul ambițios de a atinge neutralitatea climatică până în 2050 și să sprijine aceste priorități.

(5) Agenda de reforme trebuie să respecte principiile generale prevăzute la articolul 4.

(6) Agenda de reforme trebuie să fie pregătită într-un mod incluziv și transparent, cu consultarea partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile.

(7) Comisia invită Republica Moldova să își prezinte Agenda de reforme până la 24 iunie 2025. Comisia transmite Parlamentului European și Consiliului Agenda de reforme a Republicii Moldova imediat ce o primește.

Articolul 10

Principiile de finanțare din cadrul Agendei de reforme

(1) Mecanismul oferă stimulente pentru punerea în aplicare a Agendei de reforme prin stabilirea unor condiții de plată pentru deblocarea fondurilor. Respectivele condiții de plată se aplică fondurilor prevăzute la articolul 6 alineatul (1), cu excepția sprijinului complementar, inclusiv a sprijinului acordat organizațiilor societății civile și a asistenței tehnice. Respectivele condiții de plată iau forma unor etape calitative sau cantitative măsurabile. Aceste etape reflectă progresele înregistrate în ceea ce privește reformele socioeconomice specifice și elementele fundamentale ale procesului de extindere legate de realizarea obiectivelor mecanismului prevăzute la articolul 3, în concordanță cu cadrul politicii de extindere.

(2) Îndeplinirea condițiilor de plată menționate la alineatul (1) atrage după sine deblocarea totală sau parțială a fondurilor, în funcție de gradul de îndeplinire a respectivelor condiții.

(3) Stabilitatea macrofinanciară, buna gestionare a finanțelor publice, transparența și supravegherea bugetului sunt condiții generale de plată care trebuie îndeplinite pentru a putea beneficia de orice deblocare a fondurilor.

Fondurile din cadrul mecanismului nu sprijină activități sau măsuri care subminează suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova.

Articolul 11

Conținutul Agendei de reforme

(1) Agenda de reforme stabilește, în special, următoarele elemente, care trebuie să fie fundamentate și justificate:

(a) măsuri care să constituie un răspuns coerent, cuprinzător și echilibrat în mod adecvat la obiectivele prevăzute la articolul 3, inclusiv reformele structurale, investițiile și măsurile ce vizează asigurarea respectării condițiilor prealabile menționate la articolul 5, dacă este cazul;

(b) o explicație a coerenței măsurilor cu principiile generale menționate la articolul 4, precum și cu cerințele în conformitate cu articolul 9;

(c) o explicație a modului în care se preconizează că măsurile vor consolida și mai mult elementele fundamentale ale procesului de extindere, astfel cum se menționează la articolul 3 alineatul (2) litera (a), inclusiv statul de drept, drepturile fundamentale și combaterea corupției;

(d) o listă orientativă a proiectelor și programelor de investiții destinate discuțiilor și aprobării în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate, inclusiv volumele totale de investiții respective și termenele de executare preconizate;

(e) o explicație a gradului în care se preconizează că măsurile vor contribui la obiectivele climatice și de mediu și compatibilitatea lor cu principiul de „a nu aduce prejudicii semnificative”;

(f) o explicație a gradului în care se preconizează că măsurile vor contribui la transformarea digitală;

(g) o explicație a gradului în care se preconizează că măsurile vor contribui la obiectivele de educație, formare, ocupare a forței de muncă și sociale;

(h) o explicație a măsurii în care se preconizează că măsurile vor contribui la egalitatea de gen și la capacitarea femeilor și a fetelor, precum și la promovarea drepturilor femeilor și fetelor;

(i) în cazul reformelor și al investițiilor, un calendar orientativ și condițiile de plată avute în vedere pentru deblocarea fondurilor sub forma unor etape calitative sau cantitative măsurabile, planificate a fi implementate până la 31 decembrie 2027;

(j) o explicație a modului în care se preconizează că măsurile vor contribui la o aliniere progresivă și continuă la PESC, inclusiv la măsurile restrictive ale Uniunii;

(k) o explicație a modului în care se preconizează că măsurile vor consolida capacitățile și vor investi în personalul administrativ din Republica Moldova;

(l) modalitățile de monitorizare, raportare și evaluare eficace a Agendei de reforme de către Republica Moldova, inclusiv a etapelor calitative și cantitative măsurabile propuse și a indicatorilor relevanți prevăzuți la alineatul (2);

(m) o explicație a sistemului Republicii Moldova de prevenire, depistare și corectare eficace a neregulilor, a fraudei, a corupției, inclusiv a corupției la nivel înalt și a conflictelor de interese și de asigurare a respectării normelor privind controlul ajutoarelor de stat, precum și o explicație a măsurilor propuse de soluționare a deficiențelor existente în primii ani de punere în aplicare a Agendei de reforme;

(n) pentru pregătirea și, dacă este cazul, pentru punerea în aplicare a Agendei de reforme, un rezumat care să prezinte procesul de consultare a Parlamentului Republicii Moldova, a autorităților locale, în conformitate cu cadrul juridic național al Republicii Moldova, și a părților interesate relevante, inclusiv a partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile, precum și o explicație a modului în care contribuțiile acestora se reflectă în Agenda de reforme;

(o) un plan de comunicare și vizibilitate privind Agenda de reforme pentru publicul local din Republica Moldova;

(p) orice alte informații relevante.

(2) Agenda de reforme trebuie să se bazeze pe rezultate și să includă indicatori pentru evaluarea progreselor înregistrate în direcția îndeplinirii obiectivelor generale și specifice menționate la articolul 3 din prezentul regulament. Acești indicatori trebuie să se bazeze, după caz și dacă este relevant, pe indicatori convenți la nivel internațional și pe cei deja disponibili în legătură cu politicile Republicii Moldova. Indicatorii trebuie să fie în concordanță, în măsura posibilului, și cu indicatorii-cheie de performanță incluși în decizia de punere în aplicare a Comisiei de aprobare a agendelor de reformă pentru Balcanii de Vest în temeiul Regulamentului (UE) 2024/1449 și în Cadrul de măsurare a rezultatelor FEDD+.

Articolul 12

Evaluarea de către Comisie a Agendei de reforme

(1) Comisia evaluează relevanța, precum și caracterul cuprinzător și adecvat al Agendei de reforme a Republicii Moldova sau, după caz, al oricărei modificări a agendei respective, fără întârzieri nejustificate. Atunci când efectuează evaluarea, Comisia acționează în strânsă cooperare cu Republica Moldova și poate formula observații, poate solicita informații suplimentare sau poate solicita Republicii Moldova să își revizuiască sau să își modifice Agenda de reforme.

(2) În ceea ce privește obiectivul prevăzut la articolul 11 alineatul (1) litera (j) din prezentul regulament, Comisia, în conformitate cu Decizia 2010/427/UE, ia în considerare în mod corespunzător rolul și contribuția SEAE.

(3) La evaluarea Agendei de reforme, Comisia ține seama de informațiile analitice relevante disponibile privind Republica Moldova, inclusiv de situația sa macroeconomică și de sustenabilitatea datoriei, de justificarea și de elementele furnizate de Republica Moldova, astfel cum se menționează la articolul 11, de efectele războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și de încercările de a destabiliza Republica Moldova, precum și de orice alte informații relevante, cum ar fi cele enumerate la articolul 11.

(4) În evaluarea sa, Comisia ține cont în special de următoarele criterii:

(a) dacă Agenda de reforme reprezintă un răspuns relevant, cuprinzător, coerent și echilibrat în mod adecvat la obiectivele prevăzute la articolul 3 și la elementele menționate la articolul 11;

(b) dacă Agenda de reforme și măsurile prevăzute în aceasta sunt conforme cu principiile generale menționate la articolul 4 și cu cerințele în conformitate cu articolul 9;

(c) dacă se poate preconiza că Agenda de reforme va accelera progresele în direcția reducerii decalajului socioeconomic dintre Republica Moldova și Uniune, sporind astfel dezvoltarea economică, socială și în materie de mediu a acesteia, sprijinind convergența către standardele Uniunii, reducând inegalitățile și consolidând coeziunea socială;

(d) dacă se poate preconiza că Agenda de reforme va consolida și mai mult elementele fundamentale ale procesului de extindere, astfel cum sunt menționate la articolul 3 alineatul (2) litera (a);

(e) dacă se poate preconiza că Agenda de reforme va accelera tranziția Republicii Moldova către o economie durabilă, neutră din punct de vedere climatic, rezilientă la schimbările climatice și favorabilă incluziunii, prin îmbunătățirea conectivității, prin realizarea de progrese în ceea ce privește tranziția verde și cea digitală, inclusiv progresul privind biodiversitatea, prin reducerea dependențelor strategice și prin stimularea cercetării și inovării, a educației, a formării, a ocupării forței de muncă, a competențelor și a pieței forței de muncă în general, acordându-se o atenție deosebită tineretului;

(f) dacă măsurile incluse în Agenda de reforme sunt compatibile cu principiul de „a nu aduce prejudicii semnificative” și de „a nu lăsa pe nimeni în urmă”;

(g) dacă Agenda de reforme abordează în mod corespunzător riscurile potențiale în conformitate cu condițiile prealabile și cu condițiile de plată;

(h) dacă condițiile de plată propuse de Republica Moldova sunt adecvate și ambițioase, în concordanță cu cadrul politicii de extindere, precum și suficient de semnificative și de clare pentru a permite deblocarea corespunzătoare a fondurilor în cazul în care sunt îndeplinite și dacă indicatorii de raportare propuși sunt adecvați și suficienți pentru a monitoriza și a raporta progresele înregistrate în direcția obiectivelor generale;

(i) dacă se preconizează că măsurile propuse de Republica Moldova vor preveni, vor depista și vor corecta în mod eficace neregulile, frauda, corupția și conflictele de interese, criminalitatea organizată și spălarea banilor și vor duce la investigarea și urmărirea penală în mod eficace a infracțiunilor care afectează fondurile din cadrul mecanismului;

(j) dacă Agenda de reforme reflectă în mod eficace contribuțiile Parlamentului Republicii Moldova, ale autorităților locale, în conformitate cu cadrul juridic național al Republicii Moldova, și ale părților interesate relevante, inclusiv ale partenerilor sociali și ale organizațiilor societății civile.

(5) În scopul evaluării Agendei de reforme prezentate de Republica Moldova, Comisia poate fi asistată de experți independenți.

Articolul 13

Decizia de punere în aplicare a Comisiei

(1) În cazul unei evaluări pozitive în conformitate cu articolul 12, Comisia aprobă, prin intermediul unei decizii de punere în aplicare, Agenda de reforme prezentată de Republica Moldova sau, după caz, agenda modificată prezentată în conformitate cu articolul 14. Respectiva decizie de punere în aplicare se adoptă în conformitate cu procedura de examinare menționată la articolul 28 alineatul (2).

(2) Decizia de punere în aplicare a Comisiei menționată la alineatul (1) stabilește reformele care trebuie puse în aplicare de Republica Moldova, domeniile de investiții care urmează să beneficieze de sprijin și condițiile de plată care decurg din Agenda de reforme, inclusiv calendarul.

(3) Decizia de punere în aplicare a Comisiei menționată la alineatul (1) stabilește, de asemenea:

(a) cuantumul orientativ al fondurilor totale puse la dispoziția Republicii Moldova în cazul îndeplinirii condițiilor de plată, astfel cum sunt menționate la articolul 10 alineatul (1), și tranșele programate care urmează să fie deblocate, inclusiv prefinanțarea, structurate în conformitate cu articolul 11, odată ce Republica Moldova va fi îndeplinit în mod satisfăcător condițiile de plată relevante, stabilite sub forma unor etape calitative sau cantitative identificate în legătură cu punerea în aplicare a Agendei de reforme;

(b) defalcarea pe tranșe a finanțării între sprijinul sub formă de împrumut și sprijinul nerambursabil;

(c) termenul până la care trebuie îndeplinite condițiile de plată finale pentru reforme;

(d) modalitățile și calendarul de monitorizare, raportare și punere în aplicare a Agendei de reforme, inclusiv, după caz, prin intermediul controlului democratic, astfel cum se menționează la articolul 4 alineatul (9), precum și, atunci când este relevant, măsurile necesare pentru respectarea articolului 23;

(e) indicatorii menționați la articolul 11 alineatul (2) pentru evaluarea progreselor înregistrate în direcția îndeplinirii obiectivelor generale și specifice prevăzute la articolul 3.

Articolul 14

Modificarea Agendei de reforme

(1) În cazul în care Agenda de reforme, inclusiv condițiile de plată relevante, nu mai poate fi realizată de Republica Moldova, fie parțial, fie total, din cauza unor circumstanțe obiective, Republica Moldova poate propune o Agendă de reforme modificată. Într-un astfel de caz, Republica Moldova poate adresa Comisiei o cerere motivată pentru ca aceasta să își modifice decizia de punere în aplicare menționată la articolul 13 alineatul (1).

(2) Comisia poate modifica decizia de punere în aplicare în urma procedurii de examinare menționate la articolul 28 alineatul (2), în special pentru a ține seama de o modificare a cuantumurilor de finanțare disponibile în concordanță cu principiile prevăzute la articolul 19.

(3) În cazul în care Comisia consideră că motivele comunicate de Republica Moldova justifică modificarea Agendei sale de reforme, Comisia evaluează Agenda de reforme modificată în conformitate cu articolul 12 și poate modifica, fără întârzieri nejustificate, decizia de punere în aplicare menționată la articolul 13 alineatul (1), urmând procedura de examinare menționată la articolul 28 alineatul (2).

(4) În cadrul unei modificări, Comisia poate accepta extinderea termenelor până la data de 31 decembrie 2028 pentru îndeplinirea condițiilor de plată.

Articolul 15

Acordul de împrumut și operațiunile de împrumut și de credit

(1) Pentru a finanța sprijinul sub formă de împrumuturi acordat în cadrul mecanismului, Comisia este împuternicită să împrumute, în numele Uniunii, fondurile necesare de pe piețele de capital sau de la instituții financiare, în conformitate cu articolul 224 din Regulamentul financiar.

(2) Comisia încheie un acord de împrumut cu Republica Moldova. Acordul de împrumut stabilește cuantumul maxim al împrumutului, perioada de disponibilitate și modalitățile și condițiile detaliate ale sprijinului acordat în cadrul mecanismului sub formă de împrumuturi. Împrumuturile se acordă pe o perioadă maximă de 40 de ani de la data semnării acordului de împrumut.

Pe lângă elementele prevăzute la articolul 223 alineatul (4) din Regulamentul financiar și prin derogare de la acestea, acordul de împrumut conține cuantumul prefinanțării și normele privind lichidarea prefinanțării.

(3) Acordul de împrumut se pune simultan la dispoziția Parlamentului European și a Consiliului.

Articolul 16

Provizionarea

(1) Provizionarea pentru împrumuturi se constituie la o rată de 9 % din pachetul financiar alocat programului geografic pentru vecinătate în temeiul articolului 6 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (UE) 2021/947 și se utilizează ca parte a provizioanelor care sprijină riscuri similare.

(2) Prin derogare de la articolul 214 alineatul (2) ultima teză din Regulamentul financiar, provizionarea se constituie progresiv și trebuie constituită integral cel târziu la momentul plății integrale a împrumuturilor.

(3) Rata de provizionare se revizuiește cel puțin o dată la trei ani de la data intrării în vigoare a prezentului regulament, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 31 alineatul (5) al patrulea paragraf din Regulamentul (UE) 2021/947.

Articolul 17

Prefinanțarea

(1) După ce transmite Agenda de reforme Comisiei, Republica Moldova poate solicita deblocarea unei prefinanțări de până la 18 % din cuantumul total prevăzut în cadrul mecanismului în conformitate cu articolul 6 alineatul (1), după deducerea sprijinului complementar, inclusiv a sprijinului acordat organizațiilor societății civile și a asistenței tehnice, și a provizionării pentru împrumuturi.

(2) Comisia poate debloca prefinanțarea solicitată după adoptarea deciziei sale de punere în aplicare menționate la articolul 13 și după intrarea în vigoare a acordului privind mecanismul și a acordului de împrumut. Fondurile se deblochează în conformitate cu articolul 19 alineatul (3) prima teză, sub rezerva îndeplinirii condițiilor prealabile prevăzute la articolul 5.

(3) Comisia decide calendarul pentru plata prefinanțării, care poate fi efectuată în una sau mai multe sub-tranșe.

Articolul 18

Implementarea proiectelor de investiții din cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate

(1) Pentru a beneficia de efectul de levier al sprijinului financiar din partea Uniunii în vederea atragerii de investiții suplimentare, investițiile care sprijină Agenda de reforme sunt implementate în cooperare cu instituțiile financiare internaționale sub forma unor proiecte de investiții aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate.

(2) După îndeplinirea satisfăcătoare a tuturor condițiilor aplicabile, Comisia adoptă o decizie de autorizare a deblocării fondurilor, astfel cum se menționează la articolul 19 alineatul (3). Decizia respectivă stabilește, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1), cuantumul fondurilor care urmează să fie puse la dispoziție sub formă de sprijin nerambursabil acordat de Uniune pentru proiectele aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate, precum și cuantumul asistenței financiare ce constă în sprijin sub formă de împrumut care urmează să fie plătit Republicii Moldova. Decizia respectivă stabilește, de asemenea, în conformitate cu proporția stabilită în acordul privind mecanismul menționată la articolul 8 alineatul (5) litera (c), partea din acest sprijin sub formă de împrumut care urmează să fie pusă la dispoziție de Republica Moldova drept cofinanțare pentru proiectele aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru politica de vecinătate.

Articolul 19

Evaluarea îndeplinirii condițiilor de plată, reținerea și reducerea fondurilor și norme privind plățile

(1) De două ori pe an, Republica Moldova prezintă în termen de cel mult două luni de la termenul prevăzut în decizia de punere în aplicare a Comisiei o cerere justificată în mod corespunzător de deblocare a fondurilor în privința cărora au fost îndeplinite condițiile de plată legate de etapele măsurabile de natură cantitativă sau calitativă prevăzute în Agenda de reforme.

(2) Comisia evaluează fără întârzieri nejustificate dacă Republica Moldova a îndeplinit condițiile prealabile prevăzute la articolul 5 și principiile de finanțare prevăzute la articolul 10 alineatul (3) și dacă a îndeplinit în mod satisfăcător condițiile de plată prevăzute în decizia de punere în aplicare a Comisiei menționată la articolul 13. În cazul în care Comisia constată că Republica Moldova nu mai îndeplinește o serie de condiții de plată îndeplinite anterior de Republica Moldova, pentru care Comisia a făcut deja plăți, Comisia reduce plățile viitoare cu o sumă echivalentă.

La efectuarea evaluării respective, Comisia poate fi asistată de experți, inclusiv de experți din statele membre. În cazul în care o cerere de deblocare a fondurilor sau o cerere de plată include o etapă legată de capitolul de negociere 32, menționată la articolul 22 alineatul (2), Comisia nu adoptă o decizie de autorizare a deblocării fondurilor decât dacă evaluează pozitiv etapa respectivă.

(3) În cazul în care evaluează pozitiv îndeplinirea satisfăcătoare a tuturor condițiilor aplicabile, Comisia informează Parlamentul European și Consiliul, fără întârzieri nejustificate, înainte de a adopta o decizie de autorizare a deblocării fondurilor corespunzătoare respectivelor condiții. În ceea ce privește sumele în cauză, decizia constituie condiția menționată la articolul 10.

(4) În cazul în care evaluarea Comisiei privind îndeplinirea oricăreia dintre condiții prevăzute în calendar este negativă, deblocarea fondurilor corespunzătoare condițiilor respective este reținută. Comisia informează fără întârzieri nejustificate Parlamentul European și Consiliul despre evaluarea respectivă. Cuantumurile reținute sunt deblocate numai după ce Republica Moldova a justificat în mod corespunzător, ca parte a cererii ulterioare de deblocare a fondurilor, faptul că a luat măsurile necesare pentru a asigura îndeplinirea satisfăcătoare a condițiilor corespunzătoare.

(5) În cazul în care Comisia concluzionează că Republica Moldova nu a luat măsurile necesare în termen de 12 luni de la evaluarea negativă inițială menționată la alineatul (4), Comisia reduce cuantumul sprijinului financiar nerambursabil și al împrumutului proporțional cu partea care corespunde condițiilor de plată relevante. În primul an de implementare se aplică un termen de 24 de luni, calculat de la evaluarea negativă inițială menționată la alineatul (4). Republica Moldova își poate prezenta observațiile în termen de două luni de la data la care Comisia i-a comunicat concluziile sale.

(6) Orice cuantum corespunzător condițiilor de plată care nu au fost îndeplinite până la data de 31 decembrie 2028 nu este datorat Republicii Moldova și se dezangajează sau, după caz, se anulează din cuantumul disponibil al sprijinului sub formă de împrumut.

(7) Comisia poate reduce cuantumul sprijinului financiar nerambursabil și poate recupera de la Republica Moldova, inclusiv prin compensare, orice sumă cheltuită pentru realizarea obiectivelor mecanismului, poate reduce cuantumul împrumutului care urmează să fie plătit Republicii Moldova ori poate solicita rambursarea anticipată a împrumutului în conformitate cu acordul de împrumut în cazul unor fonduri plătite în mod necuvenit, al unor cazuri identificate sau al unor preocupări grave legate de nereguli, fraudă, corupție și conflicte de interese care afectează interesele financiare ale Uniunii și

care nu au fost corectate de Republica Moldova, sau în cazul în care se înregistrează regrese în îndeplinirea etapelor calitative sau cantitative sau atunci când se constată, după efectuarea plății, că etapele nu au fost îndeplinite în mod satisfăcător sau în cazul unei încălcări grave a unei obligații care decurge din acordul privind mecanismul ori din acordul de împrumut, inclusiv pe baza informațiilor furnizate de OLAF sau a rapoartelor Curții de Conturi. Comisia informează Parlamentul European și Consiliul înainte de a lua orice decizie referitoare la astfel de reduceri.

(8) Prin derogare de la articolul 116 alineatul (2) din Regulamentul financiar, termenul de plată menționat la articolul 116 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul financiar începe să curgă de la data comunicării deciziei de autorizare a deblocării fondurilor către Republica Moldova în temeiul alineatului (3) de la prezentul articol.

(9) Articolul 116 alineatul (5) din Regulamentul financiar nu se aplică plăților efectuate sub formă de asistență financiară transferată direct către trezoreria Republicii Moldova în temeiul prezentului articol și al articolului 21 din prezentul regulament.

(10) Plățile sprijinului financiar nerambursabil și ale împrumuturilor în temeiul prezentului articol se efectuează în conformitate cu creditele bugetare, așa cum sunt stabilite în procedura bugetară anuală, și sub rezerva disponibilității fondurilor. Fondurile se plătesc în tranșe. O tranșă poate fi plătită în una sau mai multe sub-tranșe.

(11) Sumele se plătesc în urma deciziei menționate la alineatul (3), în conformitate cu acordul de împrumut.

(12) Plata oricărui cuantum al sprijinului sub formă de împrumuturi este condiționată de depunerea de către Republica Moldova a unei cereri de plată în forma prevăzută în acordul de împrumut și în conformitate cu dispozițiile prevăzute în acordul privind mecanismul.

Articolul 20

Transparența în ceea ce privește persoanele și entitățile care primesc finanțare pentru punerea în aplicare a Agendei de reforme

(1) Republica Moldova publică date actualizate despre destinatarii finali care primesc cuantumuri de finanțare ce depășesc cumulativ echivalentul a 50 000 EUR pe o perioadă de trei ani pentru implementarea reformelor și a investițiilor în cadrul mecanismului.

(2) În cazul destinatarilor finali menționați la alineatul (1), se publică următoarele informații, într-un format prelucrabil automat pe o pagină web, în ordinea fondurilor totale primite, cu respectarea corespunzătoare a cerințelor de confidențialitate și de securitate, în special a protecției datelor cu caracter personal:

(a) în cazul unei persoane juridice, denumirea juridică completă a destinatarului final și codul său de înregistrare în scopuri de TVA sau codul său de identificare fiscală, dacă este disponibil, sau un alt cod unic de identificare stabilit de legislația aplicabilă persoanei juridice respective;

(b) în cazul unei persoane fizice, numele și prenumele destinatarului final;

(c) cuantumul primit de destinatarul final și reformele și investițiile din cadrul mecanismului la a căror implementare contribuie acest cuantum.

(3) Informațiile menționate la alineatul (2) nu se publică în cazul în care publicarea riscă să pună în pericol drepturile și libertățile destinatarilor finali în cauză sau să aducă prejudicii grave intereselor lor comerciale. Aceste informații se pun la dispoziția Comisiei.

(4) Republica Moldova transmite Comisiei pe cale electronică, cel puțin o dată pe an, datele privind destinatarii finali menționați la alineatul (1) al prezentului articol, într-un format prelucrabil automat care urmează să fie definit în acordul privind mecanismul, așa cum se menționează la articolul 8 alineatul (5) litera (l).

CAPITOLUL IV

PROTECȚIA INTERESELOR FINANCIARE ALE UNIUNII

Articolul 21

Protecția intereselor financiare ale Uniunii

(1) La implementarea mecanismului, Comisia și Republica Moldova iau toate măsurile adecvate pentru a proteja interesele financiare ale Uniunii, ținând seama de principiul proporționalității și de condițiile specifice în care funcționează mecanismul, de condițiile prealabile prevăzute la articolul 5 alineatul (1) și de condițiile prevăzute în acordul privind mecanismul, mai ales în ceea ce privește prevenirea, depistarea și corectarea fraudei, a corupției, a conflictelor de interese și a neregulilor, precum și în ceea ce privește investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor care afectează fondurile furnizate în cadrul mecanismului. Republica Moldova trebuie să se angajeze să ia măsuri în direcția instituirii unor sisteme de gestiune și control eficace și eficiente și să se asigure că sumele plătite în mod necuvenit sau utilizate incorect pot fi recuperate.

(2) Acordul privind mecanismul prevede următoarele obligații pentru Republica Moldova:

(a) să verifice periodic dacă finanțarea acordată a fost utilizată în conformitate cu normele aplicabile, în special în ceea ce privește prevenirea, depistarea și corectarea fraudei, a corupției, a conflictelor de interese și a neregulilor;

(b) să protejeze avertizorii de integritate;

(c) să ia măsurile corespunzătoare pentru a preveni, a depista și a corecta frauda, corupția, conflictele de interese și neregulile, precum și pentru a investiga și a urmări penal infracțiunile care afectează interesele financiare ale Uniunii, să depisteze și să evite dubla finanțare și să introducă acțiuni în justiție pentru recuperarea fondurilor care au fost deturnate, inclusiv în legătură cu orice măsură de implementare a reformelor și a proiectelor sau a programelor de investiții din cadrul Agendei de reforme, și să ia măsuri corespunzătoare pentru a trata, după caz și fără întârziere, cererile de asistență judiciară reciprocă din partea EPPO și a autorităților competente ale statelor membre legate de infracțiuni care afectează fondurile furnizate în cadrul mecanismului;

(d) în sensul alineatului (1), în special în ceea ce privește controalele referitoare la utilizarea fondurilor legate de implementarea reformelor din Agenda de reforme, să asigure colectarea de date adecvate privind persoanele și entitățile care primesc finanțare, inclusiv informații privind beneficiarii reali, pentru punerea în aplicare a măsurilor din Agenda de reforme în temeiul capitolului III, precum și accesul la aceste date, în conformitate cu principiile Uniunii de protecție a datelor și cu normele aplicabile în materie de protecție a datelor;

(e) să autorizeze în mod expres Comisia, OLAF, Curtea de Conturi și, după caz, EPPO să își exercite drepturile prevăzute la articolul 129 din Regulamentul financiar.

(3) Acordul privind mecanismul trebuie să prevadă, de asemenea, dreptul Comisiei de a reduce în mod proporțional cuantumul sprijinului financiar nerambursabil prevăzut în cadrul mecanismului și de a recupera de la Republica Moldova, inclusiv prin compensare, orice sumă cheltuită pentru realizarea obiectivelor mecanismului și de a reduce cuantumul împrumutului care urmează să fie plătit Republicii Moldova ori de a solicita rambursarea anticipată a împrumutului în conformitate cu acordul de împrumut, în cazul unor fonduri plătite în mod necuvenit, al unor cazuri identificate sau al unor preocupări grave legate de nereguli, fraudă, corupție și conflicte de interese care afectează interesele financiare ale Uniunii care nu au fost corectate de Republica Moldova sau în cazul în care Comisia constată, după efectuarea plății, că etapele nu au fost îndeplinite în mod satisfăcător sau în cazul unei încălcări grave a unei obligații care decurge din acordul privind mecanismul ori din acordul de împrumut. Atunci când decide cuantumul recuperării sau al reducerii sau cuantumul care trebuie rambursat anticipat, Comisia respectă principiul proporționalității și ține seama de gravitatea neregulii, a fraudei, a actului de corupție sau a conflictului de interese care afectează interesele financiare ale Uniunii sau de gravitatea încălcării unei obligații. Republicii Moldova i se oferă posibilitatea de a-și prezenta observațiile înainte de efectuarea reducerii sau de solicitarea rambursării anticipate.

(4) Persoanele și entitățile care execută fonduri în cadrul mecanismului raportează fără întârziere Comisiei și OLAF orice cazuri suspectate de fraudă, corupție, conflicte de interese și nereguli care afectează interesele financiare ale Uniunii.

Articolul 22

Rolul sistemelor interne și al autorității de audit ale Republicii Moldova

(1) În ceea ce privește componenta finanțării din mecanism pusă la dispoziție sub formă de asistență financiară, Comisia se poate baza pe autoritățile de audit stabilite de Republica Moldova în scopul verificării cheltuielilor publice. După caz, Comisia se bazează și pe un control democratic suplimentar, așa cum se menționează la articolul 4 alineatul (9).

(2) Agenda de reforme acordă prioritate, în primii ani de implementare, reformelor legate de capitolul de negociere 32, în special în ceea ce privește gestionarea finanțelor publice și controlul intern, precum și lupta împotriva fraudei, reformelor legate de capitolele de negociere 23 și 24, în special în ceea ce privește justiția, corupția și criminalitatea organizată, precum și reformelor legate de capitolul de negociere 8, în special în ceea ce privește controlul ajutoarelor de stat.

(3) Republica Moldova raportează Comisiei, fără întârziere, orice neregulă, inclusiv actele de fraudă care au făcut obiectul unei constatări primare administrative sau judiciare, și informează periodic Comisia cu privire la evoluția procedurilor administrative și juridice legate de astfel de nereguli. O astfel de raportare se efectuează prin mijloace electronice, utilizându-se Sistemul de gestionare a neregulilor instituit de Comisie.

(4) Autoritățile de audit menționate la alineatul (1) poartă un dialog periodic cu Curtea de Conturi, OLAF și, după caz, EPPO.

(5) Comisia poate efectua verificări detaliate ale sistemelor de execuție a bugetului Republicii Moldova pe baza unei evaluări a riscurilor și a unui dialog cu autoritățile de audit menționate la alineatul (1) și poate emite recomandări de îmbunătățire a sistemelor.

(6) Comisia poate adopta recomandări adresate Republicii Moldova cu privire la toate cazurile în care, în opinia sa, autoritățile competente nu au luat măsurile necesare pentru a preveni, a depista și a corecta frauda, corupția, conflictele de interese și neregulile care au afectat sau care prezintă un risc grav de a afecta buna gestiune financiară a cheltuielilor finanțate în cadrul mecanismului și în toate cazurile în care identifică deficiențe care afectează conceperea și funcționarea sistemului de control instituit de autoritățile respective. Republica Moldova pune în aplicare recomandările respective sau furnizează o justificare a motivelor pentru care nu a făcut acest lucru.

CAPITOLUL V

MONITORIZARE, RAPORTARE ȘI EVALUARE

Articolul 23

Monitorizare și raportare

(1) Comisia monitorizează implementarea mecanismului și evaluează gradul de îndeplinire a obiectivelor stabilite la articolul 3. Monitorizarea respectivei implementări este orientată către activitățile desfășurate în temeiul acordului privind mecanismul și este proporțională cu aceste activități și nu aduce atingere cerințelor de raportare prevăzute în Regulamentul (UE) 2021/947. Se preconizează că indicatorii menționați la articolul 11 alineatul (2) vor contribui la monitorizarea de către Comisie a mecanismului.

(2) Acordul privind mecanismul stabilește normele și procedurile prin care Republica Moldova raportează Comisiei informații în scopul alineatului (1).

(3) Comisia prezintă Parlamentului European și Consiliului un raport anual referitor la progresele înregistrate în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor prezentului regulament. Raportul anual este completat de două ori pe an de prezentări cu privire la stadiul implementării mecanismului.

(4) Comisia transmite raportul anual menționat la alineatul (3) comitetului menționat la articolul 28 alineatul (1).

(5) Comisia raportează cu privire la progresele înregistrate în punerea în aplicare a Agendei de reforme a Republicii Moldova în contextul tabloului de bord al mecanismului, instituit în temeiul Regulamentului (UE) 2024/1449.

Articolul 24

Tabloul de bord al mecanismului

Comisia prezintă progresele înregistrate în punerea în aplicare a Agendei de reforme în tabloul de bord al mecanismului, instituit în temeiul Regulamentului (UE) 2024/1449.

Articolul 25

Evaluarea mecanismului

(1) După data de 31 decembrie 2027, dar până la data de 31 decembrie 2031, Comisia efectuează o evaluare independentă *ex post* a mecanismului. Respectiva evaluare *ex post* analizează contribuția Uniunii la îndeplinirea obiectivelor mecanismului.

(2) În această evaluare *ex post* se utilizează principiile de bună practică ale Comitetului de asistență pentru dezvoltare al OCDE, cu scopul de a se stabili dacă au fost îndeplinite obiectivele mecanismului și de a se formula recomandări în vederea îmbunătățirii acțiunilor viitoare.

(3) Comisia transmite constatările și concluziile evaluării *ex post*, însoțite de observațiile sale și de măsuri subsecvente, Parlamentului European, Consiliului și statelor membre. Respectiva evaluare *ex post* poate fi discutată la cererea Parlamentului European, a Consiliului sau a statelor membre. Rezultatele se iau în considerare la elaborarea programelor și a acțiunilor viitoare și la alocarea viitoare a resurselor. Evaluarea *ex post* și măsurile subsecvente se pun la dispoziția publicului.

(4) Comisia implică, într-o măsură adecvată, toate părțile interesate relevante, inclusiv Republica Moldova, partenerii sociali și organizațiile societății civile, în procesul de evaluare a finanțării acordate de Uniune în temeiul prezentului regulament și poate, după caz, să efectueze evaluări în comun cu statele membre și cu alți parteneri, în strânsă colaborare cu Republica Moldova.

Articolul 26

Raportarea de către Republica Moldova în contextul dialogului economic și financiar

Republica Moldova raportează o dată pe an, în contextul dialogului economic și financiar, progresele înregistrate în realizarea componentei referitoare la reforme din Agenda sa de reforme.

Articolul 27

Supravegherea și controlul parlamentar asupra mecanismului

(1) Comisia raportează comisiilor competente ale Parlamentului European cu privire la implementarea mecanismului și a Agendei de reforme. Comisia furnizează Parlamentului European informații scrise cu privire la:

(a) stadiul progreselor înregistrate în implementarea mecanismului;

(b) evaluarea Agendei de reforme;

(c) principalele constatări ale raportului menționat la articolul 23 alineatul (3);

(d) procedurile privind plățile, reținerile și reducerea sprijinului, după caz, inclusiv orice observație prezentată pentru a asigura îndeplinirea satisfăcătoare a condițiilor; și

(e) orice alte elemente relevante în legătură cu implementarea mecanismului.

(2) Dialogul periodic dintre Parlamentul European și Comisie are loc cel puțin o dată pe an și poate să coincidă cu Dialogul geopolitic la nivel înalt privind IVCDCI – Europa globală.

(3) Comisia ia în considerare toate elementele care decurg din opiniile exprimate în cadrul dialogului menționat la alineatul (2), inclusiv din rezoluțiile Parlamentului European, după caz.

CAPITOLUL VI

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 28

Procedura comitetului

(1) Comisia este asistată de comitetul înființat prin Regulamentul (UE) 2021/947. Respectivul comitet reprezintă un comitet în înțelesul Regulamentului (UE) nr. 182/2011.

(2) În cazul în care se face trimitere la prezentul alineat, se aplică articolul 5 din Regulamentul (UE) nr. 182/2011.

(3) Pentru deciziile de punere în aplicare menționate la articolul 13 alineatul (1) și la articolul 14 alineatul (2), în cazul în care comitetul nu emite un aviz, Comisia nu adoptă proiectul de act de punere în aplicare și se aplică articolul 5 alineatul (4) al treilea paragraf din Regulamentul (UE) nr. 182/2011.

Articolul 29

Informare, comunicare și publicitate

(1) Fără a aduce atingere cerințelor prevăzute în Regulamentul (UE) 2021/947, Comisia desfășoară activități de comunicare pentru a asigura vizibilitatea finanțării din partea Uniunii a sprijinului financiar avut în vedere în Agenda de reforme, inclusiv prin activități de comunicare comune cu Republica Moldova. Comisia se asigură că sprijinul acordat în cadrul mecanismului este comunicat și recunoscut printr-o declarație de finanțare. Acțiunile finanțate prin mecanism se desfășoară în conformitate cu cerințele de comunicare și vizibilitate din cadrul acțiunilor externe finanțate de Uniune și cu alte orientări relevante.

(2) Destinatarii finanțării din partea Uniunii recunosc în mod activ originea finanțării respective și asigură vizibilitatea finanțării din partea Uniunii, inclusiv, atunci când este cazul, afișând emblema Uniunii și o declarație de finanțare corespunzătoare cu următorul conținut: „finanțat de Uniunea Europeană”, în special cu ocazia promovării acțiunilor și a rezultatelor acestora, prin oferirea de informații specifice coerente, concrete și proporționale unor categorii de public diverse, care includ mass-media și publicul larg.

(3) Informarea, comunicarea și publicitatea sunt realizate într-un format accesibil.

Articolul 30

Intrarea în vigoare

Prezentul regulament intră în vigoare în ziua următoare datei publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Prezentul regulament este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate statele membre.

Adoptat la Bruxelles, 18 martie 2025.

Pentru Parlamentul European	*Pentru Consiliu*
Președinta	*Președintele*
R. METSOLA	A. SZŁAPKA